

Ymollwng

(20201025)

Plmio o'n co' i fyw'r Duw da - afon ddofn
Ein hefn gynhaea';
Nef via negativa
Yw Ei rodd hael; fe'n rhyddha.

(Darllen mai dim ond drwy "fwriadol-anghofio" neu "dad-ddysgu" syniadau a rhagrithiau ac ymollwng yn llwyr y down i ddealltwriaeth.)

ArWaelodTwilyToriaid

(20221022)

Fel cryd, daeth pryd talu pris - dialedd
Eu diwedd mewn dewis;
Dyma'u hofn: a'r bar dim is
Na'r llawr, a'r baw rhydd Boris.

(Mae'r Toriaid bellach tuhwnt i watwar, a'r syniad bod y ffwl a'r celwyddgi Johnson yn meiddio ail-ymddangos yn dangos diffyg hyd yn oed llygedyn o foesoldeb gan yr un ohonynt.)

Gwellhad

(20221020)

Rhaid awg dros droedigaeth - ar y cyd
Creu crud democratiaeth
Cyfranol gynrychiolaeth
Er cysoni'n gwerin gaeth.

(Trys wedi mynd. Roedd yn amlwg o'r dechrau nad oedd ganddi'r gallu. PR yw'r ffordd i wella pethau ar lefel "senedd gwledydd Prydain" yn Llundain.)

Cwypmp

(20221016)

Obry syrthiodd o'i *hubris* - i lania'n
Ffolineb ei dewis;
Bwrw'r mur o dafu'r dis:
Moesau hyll ei *nemesis*.

(Matthew Parris yn Rhagfyr 2021 am Liz Truss: "There's nothing there".)

Drôn

(20221015)

I'r afael â chyfrifon llif ardal
Er cynnal amcanion;
Ai'd dull, sefyll dros afon
Am ddata gwych, drych yw'r drôn!

(T. yn dysgu i hedfan!)

CreuGwell

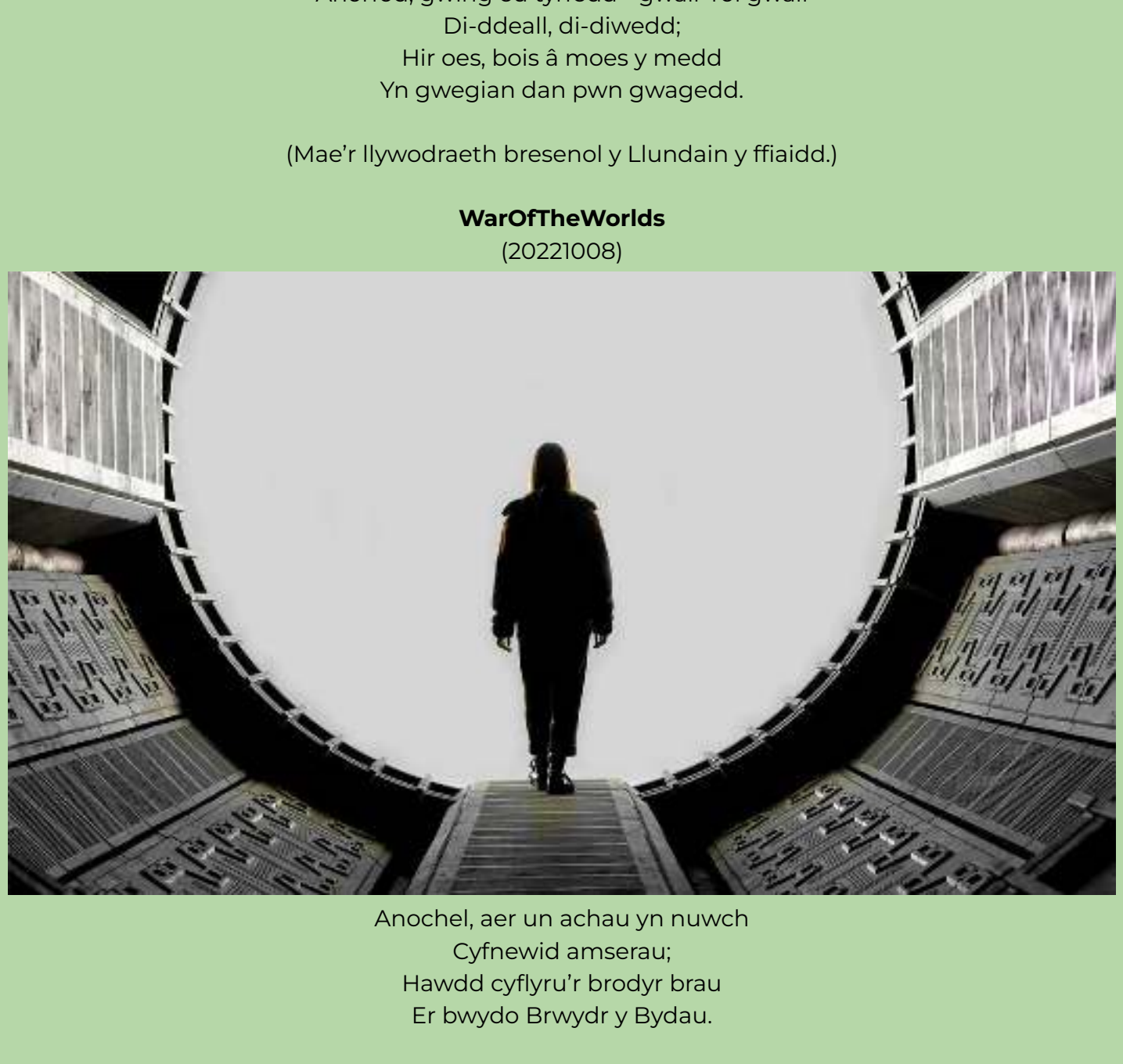
(20221015)

Di-ddull yn ei gwyll' gwallgo' - hwb a sail
B'sai' ol myfyriol!
Os troi cefn, creu trefn mewn tro
Yw dawn dwy law'n dylunio!

("Thick Lizzie" yn mynd o ddrwg i waeth.)

Glasson

(20221013)

Egyr y dydd ger y don - cân llafar
Cynar, cof y ceinion,
Wrth gerdded camlas Classon:
Cynig awell unig llon.

(Yn y brifysgol am dridiau.)

Diolch

(20221011)

Tori ein difaterwch - nacau swn
Casineb a blerwch;
Troi blysiad beirniad a bwch
Yn gôr o ddiolchgarwch.

(Paratoi sgwrs am ddiolchgarwch.)

TreisiauGwyrTrys

(20221008)

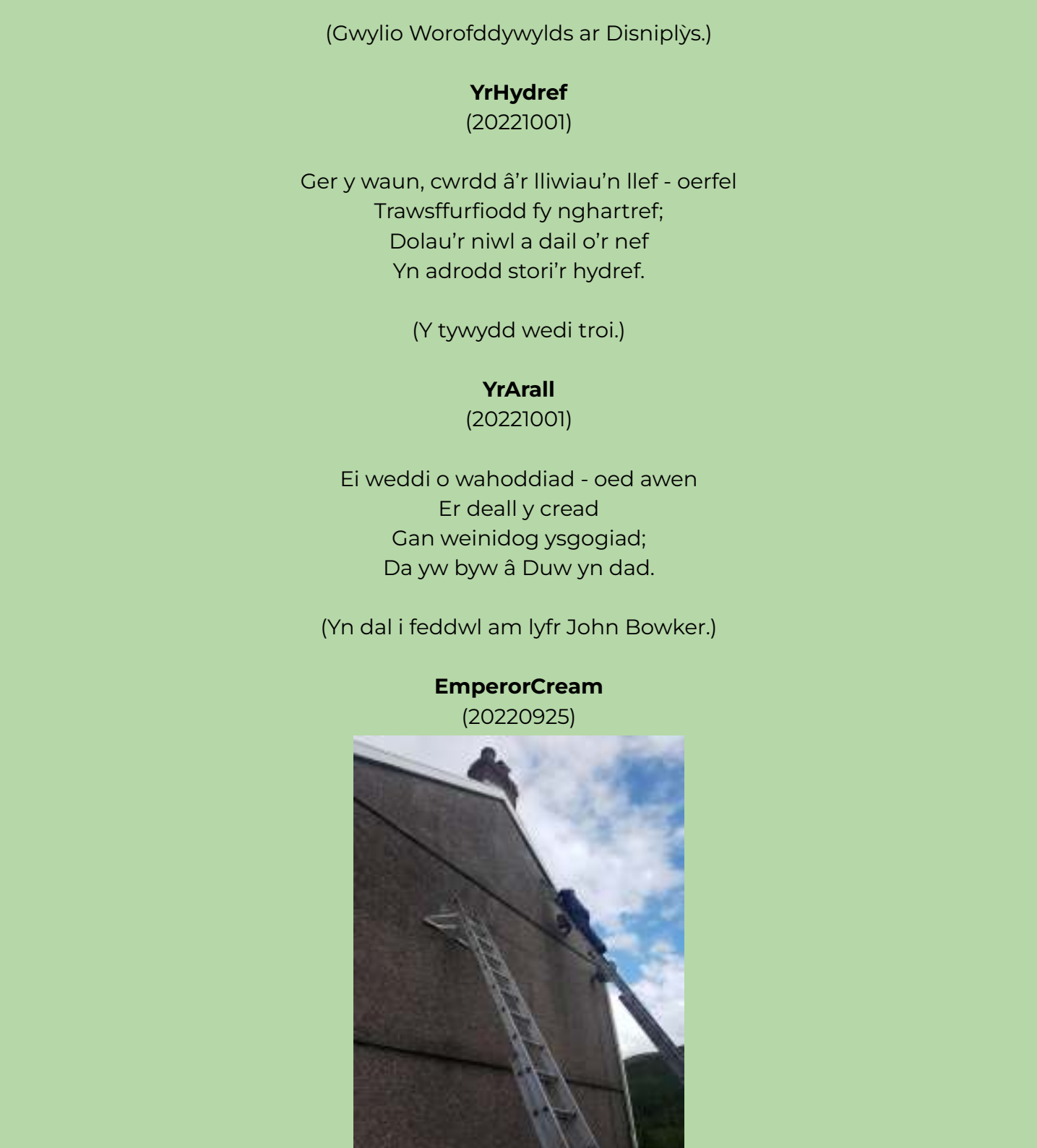
Cwagedd, llygredd fel y llŷr - eu gwerthoedd
Yw eu gwarth, a'n gwewyr;
Chwip a hawl, di-hidwch pur,
Duw od yw duw'r Ceidwadwyr.

Anorfod, gwing eu tyrfedd - gwall 'rol gwall
Di-ddeall, di-diwedd;
Hir oes, bois â moes y medd
Yn gwegian dan pwn gwagedd.

(Mae'r llywodraeth bresenol y Llundain y ffiaidd.)

WarOfTheWorlds

(20221008)

Anochel, aer un achau yn nuwch
Cyfnewid amserau;
Hawdd cyflyru'r brodyr brau
Er bwydo Brwydr y Bydau.

Gwain i hanes yw genynyn - pos hil,
Pwysau iau, a sbardun;
Penodiad hap-newidyn
Yw cread a difa dyn.

(Gwylio Worofddywylds ar Disniplŷs.)

YrHydref

(20221001)

Ger y waun, cwrdd â'r lliwiau'n llef - oerfel
Trawsffurdd yf' nghartref;
Dolau'r niwl a dail o'r nef
Yn adrodd stori'r hydref.

(Y tywydd wedi troi.)

YrArall

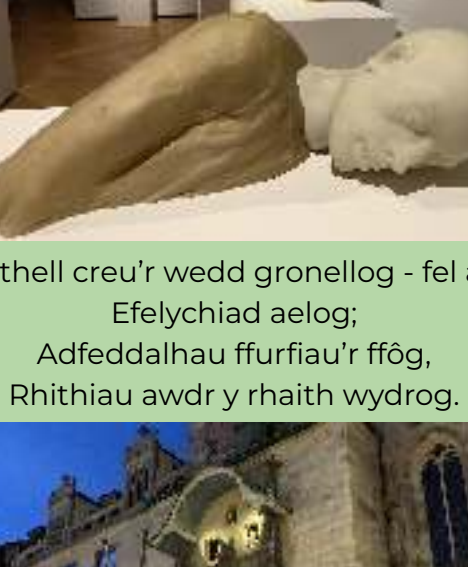
(20221001)

Ei weddi o wahoddiad - oed awen
Er deall y cread
Gan weinidog ysgogiad;
Da yw byw â Duw yn dad.

(Yn dal i feddwl am lyfr John Bowker.)

EmperorCream

(20220925)

Nerth o lif y gwyrtiol hufen yn ffin
Amddiffynol haenen;
Â gofal, ceulo'r talcen
Yn wal ymerawdol wen!

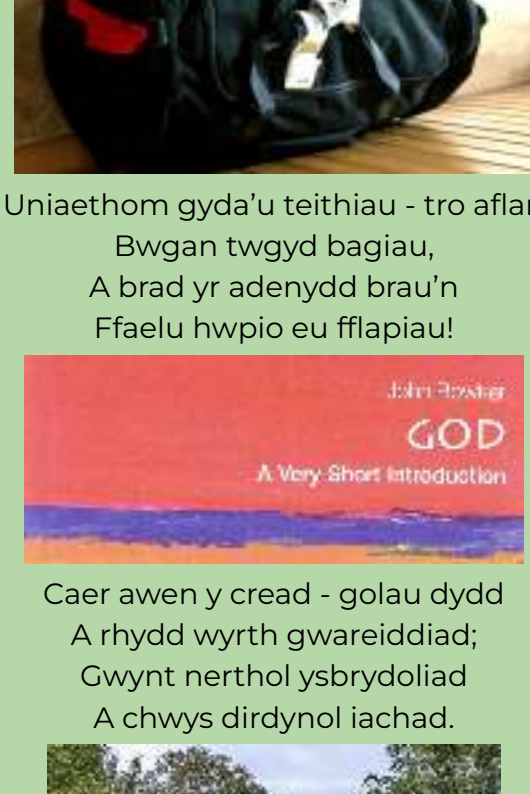
(Dodi paent sbesial "Emperor Cream" ar wal talcen y tŷ yn CG sy'n fod i greu haenen gwrth-ddwr ond anadladwy! Cawn well dros y gaef!)

Hedfan

(20220906-20)

Gwyrth o beth a gwerth y byd - moes hywerth
Maes awyr sy'n symud!
Mi wenwn pob un munud:
Hwra, i Braha mae'n brydl!

Jako sen, "dobry den" se dół! - 'Deme
Domů, volá Praha
A láis llawen Božena;
Rhedwn 'nol i'r rodina!

Mawr o foi o *Morava* - yn gweld gwawr
Cwladgarwch, 'rhen *Mucha*;
A gwylder *dnes i včera*:
Tir uwch *U Salvatora*.

Chwythell creu'r wedd gronellog - fel achos
Efelychiad aelog;
Adfeddaliau ffurfiau'r ffôg,
Rhithiau awdr y rhaith wydrog.

Hinsawdd o hanes sydd yno, a rhin
Tisawdd mewn chwidlo;
Antur oes ger pob un tro:
Můstek a Staré Město.

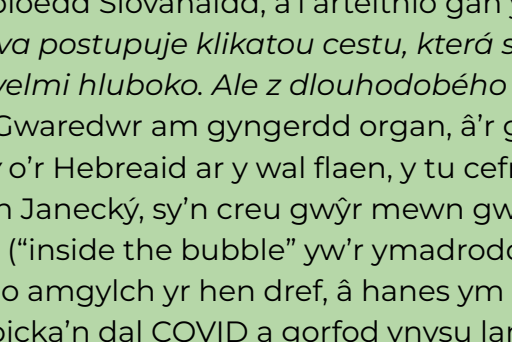
Am eiliad, bywyd melwid - arswydom
Mor sydyn daeth newid
O'r hylon i'r profion prid;
Ceufa o'r enw COVID.

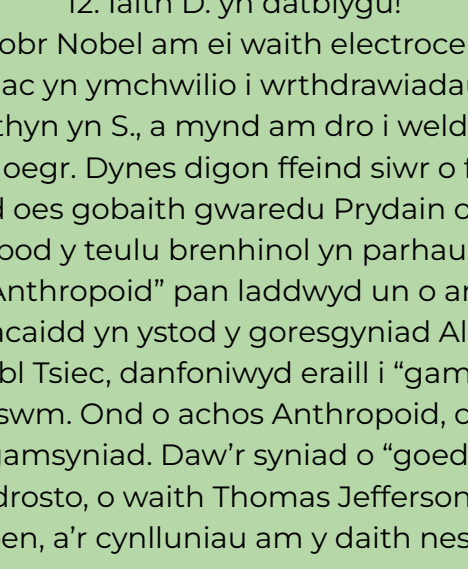
Hawlio crosio rhag y cryd - daw y pump
'Da'u pwynt: rhaid dychwelyd!
A Duw, rol chwilio diwyd
Cânt offren ar ben y byd!

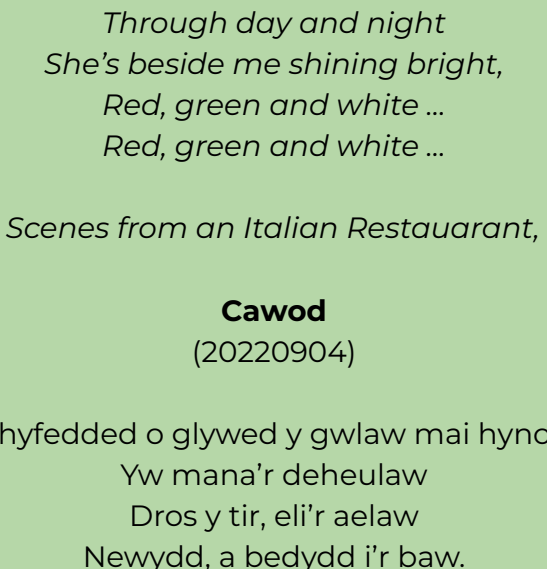
Uniaethom gyda'u teithiau - tro aflan
Bwgan twgyd bregiau,
A brad yr awenydd brau'n
Ffaelu hwpio eu fflapiau!

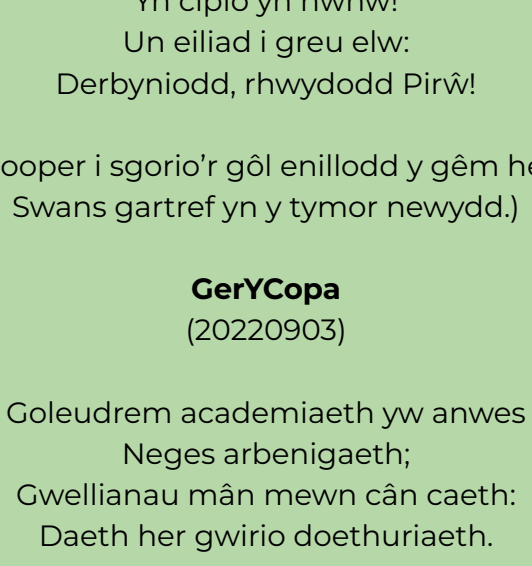
Caer awen y cread - golau dydd
A rhydd wyrth gwarediddiad;
Gwynt nerthol ysbrydriad
A chwys dirdynol iachad.

Dŵr gwyfarch, daear gofail, a helfil
Gwylltflifa'r hen batwgail:
Cwrdd â natur teulu'r tail
Yn hafod yr anifail.

Dewis o amserlen trenau - clodwŵ
Yw cludiant ein prydiau;
Peint yw'n cais â'r pwyntiau'n cau
Yn encil awdr y cledrau.

Clywed *tsiŵ-tsiŵ* a metro - deuaud
A-wy-wen a ni-no;
Y tric i' canfod *trac-do*
A charlam y tram drwy'r tro.

Gwyrth gwyddor allwyrô'r llu - neidio gwyllt,
Newid gwefr, pelydru
O fynwes dadelfenu
Ar faes cain gwŷr Heyrovský.

Hin obeithiol y bwthyn - hin cariad
'Rol cyraedd pen tyniau;
Hin acen, iaith a genyn:
Hin y daith sy'n lloni dyn.

Eithriad, ai'r un hen gythrwm yw un dwl
Sy'n dilyn hen batrwm
Y "teulu" er llygru'r llwm?
Ein gwarth, regina gorthrwm.

Cri cynen, distryw â gwendid - eithr pwn
Anthropoid creu dyndid
O ddifaf udd, llywydd lliid:
Hwn yw rhudd coeden ryddid.

Cariad oes, co' *rodina* - daw yn dân
Adunol, fel ysfa;
Creu chwaneglen heulwen ha'
Bo'r heol 'nol i Braha.

- (1. Hedfan yn hwylys iawn o Fanceinion i Braha. Dim lle o gwbl i achwyn!
2. Y llinellau cyntaf mwy neu lai: "Fel breuddwyd, cawn dweud "Dydd da" - 'da ni'n mynd adre', mae Praha'n galw. *Božena* yw enw mam J. Teulu yw *rodina*.
3. Mynd i arddangosfa o waith Mucha, a darllen am y tro cyntaf am ei wladgarwch gynhwysol, ei weledigaeth am rhyddid y bobloedd Slovanaidd, a'i arteithio gan y Gestapo cyn ei farwolaeth. Ei eiriau olaf oedd: *Pakrok lidstva postupuje křikotaj cestu, která stoupá a klesá - jako teplotní křivka. Stoupá a zase klesá - velmi hluboko. Ale z dlouhodobého hlediska přece jen stoupá. Ac wedyn i Eglwys Lwtheraidd Y Gwaredwr am gyngeredd organ, â'r geiriau *Ježíš Kristus, tentýž jest včera i dnes i na věky o'r* Hebreaid ar y wâl flaen, y tu cefn i ryw fath o bwlpud.
4. Mynd i arddangosfa Martin Janeczek, sy'n creu gwŷr mewn gwyrdr, a'i manylu o'r tu mewn i swigen wydr ("inside the bubble" yw'r ymadrodd technegol).
5. Cerddeo o amgylch yr hen dref, â hanes ym mhobman.
6. Babicka'n dal COVID a gorfod ynyssu lan lofft.
7. ChKTED yn cynillunio i aros mewn fflat gwahanol oherwydd COVID.
8. T&E yn gorfod ail-lanio ym Manceinion o achos nam ar yr awyren, cyn llwyddo i gyraedd; a bagiau KCh&D heb gyraedd o gwbl!
9. Ail-ddarllen John Bowker am y drindod.
10. Mynd fel criw i'r Swî! Gwyfarch yw hipo(!), a gwylltflifa yw swî!
11. Mynd i gael cinio mewn rhyw fath o dafarn lle mae trenau bach yn cludo'r bwyd a'r diod a'r hyd y lle!
12. Iaith D. yn datblygu!
13. Enillodd Jaroslav Heyrovský Wobr Nobel am ei waith electrocemeget. Enwyd yr athrofa, lle bu Z. yn arwain am flynyddoedd ac yn ymchwilio i wrthdrowiadau rhyng-folecyllaidd, ar ei ol.
14. Treilio'r penwythnos yn y bwthyn yn S., a mynd am dro i weld bedd Z. yn y fynwent pob dydd.
15. Diwrnod claddu brenhines Lloegr. Dynes digon ffeind siwr o fod, ond yn arwain, cynrychioli a chynnal sistem digon ffiaidd. Nid oes gobaieth gwaredwr Prydain o'i hanhegwch cymdeithasol tra bod y teulu brenhinol yn parhau.
16. Mynd i weld cofeb cyrch "Anthropoid" pan laddwyd un o arweinwyr y Natsiaid, Reinhard Heydrich, gan filwyr Tsiecolofaidd yn ystod y goresgyniad Almaeinig - a'r dial erchyll a fu fel canlyniad: lladdwyd 5000 o bobl Tsiec, danfonwyd eraill i "gampiau angau", a dinistriwyd dau bentref yn llwyr heb unrhyw rheswm. Ond o achos Anthropoid, cyfladdefodd Prydain ac eraill bod cytuneb Miwnich wedi bod yn gamsyniad. Daw'n syniad o "goeden ryddid", a'r gwaed a dywalltir drosto, o waith Thomas Jefferson.
17. Y gwyliau'n dod i ben, a'r cynylluniau am y daith nesaf eisioes ar y gweyll.)*

Gwalia

(20220908)

*My country is red,
Red, green and white;
My country is Cymru, she's my dynamite!*

*Through thick and thin,
Through day and night
She's beside me shining bright,
Red, green and white ...
Red, green and white ...*

(I alaw intrada *Scenes from an Italian Restaurant*, gan Billy Joel.)

Cawod

(20220904)

Rhyfedded o glywed y gwlaw mai hynod
Yw mana'r deheulaw
Dros y tir, eli'r aelaw
Newydd, a bedydd i'r baw.

(Cawod drom y bore 'ma ar ol y sychder.)

1-0

(20220903)

Sylwyd ar y bâs salw - a Cŵpyr
Yn cipio yn hwnn!
Un eiliad i greu elw:
Derbyniodd, rhwyddodd Pirw!

(Joël Piroe yn derbyn pas Oli Cooper i sgorio'r gôl enillodd y gêm heddiw; buddugoliaeth cyntaf y Swans gartref yn y tymor newydd.)

GeryCopa

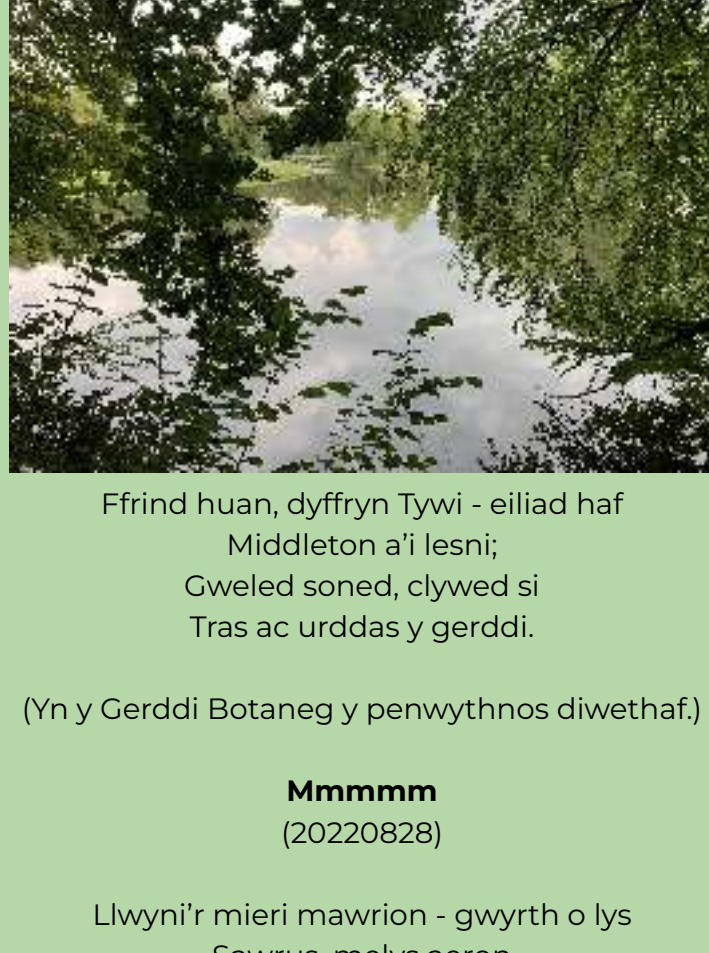
(20220903)

Goleudrem academiaeth yw anwes
Neges arbenigaeth;
Cwellianau mân mewn cân caeth:
Daeth her gwirio doethuriaeth.

(Darllen penodau doethuriaeth un o fyfyrwyr Caerhirfryn.)

Llanarthne

(20220903)

Ffrind huan, dyffryn Tywi - eiliad haf
Middleton a'i lesni;
Cwelled soned, clywedd si
Tras ac urddas y gerddi.

(Yn y Gerddi Botaneg y penwythnos diwethaf.)

Mmmm

(20220828)

Llwyni'r mieri mawrion - gwyrt h o lys
Sawrus, melys aeron
Suddog fana'r heulfa hon:
Mor dew yw'r mwyafr duon!

(Llwythi o fwyar ar y mynydd y bore 'ma.)

BritniAcElton

(20220828)

D'aberth, byw ar y dibyn a fagwyd
Yn Las Fegas wrthun;
Tor dy rhwym, cliria'th dwymyn,
Cei fy ngofal, Dai F'n Dynn.

(Anodd peidio teimlo dros Britni S ar gyhoeddi fersiwn newydd o "Hold me closer" da Elton J.)

YrArall

(20220821)

Rho dy law'n fy llaw, daw deall - dysgwn
Cyfnodau a brigoedd;
Coelia frawd, er gwawd, er gwall:
Yr her yw caru'r Arall.

(Ail-ddarllen llyfr John Bowker: "God: a very short introduction" sy'n plethu'r ddadl resymegol (bod bodolaeth Duw yn gystal os nad yn well esboniad i'n bodolaeth ni ag unrhyw ddadl arall), a'r ddadl gymdeithasol-bron yn seiliedig ar esblygiad moesoldeb, tegwch a chydraddoldeb dros y canrifoedd. A meddwl o'r newydd am yr adnod "Câr yr Arglwydd dy Dduw â'th holl galon ac â'th holl enaid ac â'th holl feddwl.")

E(Y|P(X=x)=p)

(20220820)

Haprawydd tēr ym mēr y moroedd - hin awd
Cyfnodau a brigoedd;
Maths dwyllodrus, gwallus goedd
Gwarth cysylltiedig werthoedd.

(Gwneud prosiect ar rhagfynegi gwerth un newidyn (megis cyfnod ton) pan fo newidyn arall (megis maint y brig) yn eithafol, a'r atebion yn profi mor anodd yw'r dasg, a pha mor amheus yw rhai o'r amcangyfrifion a wneir. Mae gan "hin" yr ystyr "ffin" neu "limit" fan hyn, ac "awd" yr ystyr "cân".)

Gwlaw?

(20220818)

Crefu sw'n alaw'r gawod - adfywhau
Rhyw dduwiau dros ddiod:
Dwr i wella'r hen drallod!
Eiliad o ddyfriad i ddod?

(Braidd dim gwlaw am oesoedd bellach; sw'n estron diferon ar do'r ty haul!)

CristionogaethDigrefydd

(20220814)

Duw ystyr yn y distaw berfeddion,
Awg estron ei gystraw;
Cof elwig y cyfalaw
Yw'n byd, tyst o'r drud tu draw.

(Darllen am Bonhoeffer eto, y Cristion digrefydd: "Duw yw'r tu hwnt yng nghanol bywyd".)

Cyd-chwarae

(20220813)

Twrrw hectig y tractor yn gori
Grym geiriau a gwyddor;
A doniau sw'n deinosor
Yw nod actif mab doctor.

(D. yn dechrau siarad a deall go iawn.)

Benllech

(20220813)

Lle'r haf, twymaf y tymor - nefyn hin
Hafan hwy! ac angor;
Nawd o donau diodor,
Llais y lli, miri glan môr.

(Yn y môr ym Menllech.)

YrHarddaf

(20220807)

Rhyfeddod uwch rhosod yr ardd yw'r Un
A rana'n ddiwahardd,
A hanfod tyst yr henfardd
Mai Efe yw'r mwyafr hardd.

(Gweld y benill "Cof am y cyfiawn Iesu" gan William Lewis Llangloffan ar gareg fedd yn Llangwylfan.)

Neithiwr

(20220807)

Swper â hin soprano seiniog lais
Yn y glas 'rol llwyddo;
Machlud llon a gwirion go'
Erys acw'n Brosesco!

(Dathlu gyda L, A, M, J a T.)

Gweld

(20220806)

Unig her y person call - gweld i'r byw:
Dyn ai Duw yw'n deall?
Meidrol gur ein gwyr eu gwall,
A'n gwir yw'r Unig Arall.

(Pryd o'r diwedd rŷn ni'n mynd i gallio?)

YrAnheiliwng

(20220805)

Er ein gwing, ysa ddringo - hen elyn
Â'i etholaeth wailgo'n
Crefu malais, trais pob tro:
Onid hyll Tôr'n twyllo?

(Gwir nid yw Trŷs na Swnac yn deilwng o swydd gyhoeddus fel prifweinidog.)

LLL

(20220804)

Elân fel Adelina, anel uwch
Ms Lan Lofft; tllws goffa
I lais ein hanwyl Lisa
Peri hud â'i hopera.

(L yn enill cystadleuaeth Rhuban Glas Osborne Roberts.)

YBrifwyl

(20220731)

Beth am ddileu cystadleuon? Daw'n hwy!,
Dwedwn i, wrth ddawnsio'n
Odlau lleisiau Rhuthun llon:
Lleisiau gorau Tregaron!

(Eisteddfod yn Nhregaron. Canu "Dirait on" (sef "Dwedwn i") o farddoniaeth Rilke, a "Fe gawn ddawnsio" i dôn Eric Jones. Mae angen cael gwared â chystadlu'n gyfangwbl, a throï'r cyfan yn gyngerdod o safon.)

Anochel

(20220728)

Brecsitaidd lid, COVID, cad - mae doethion
Cymdeithas yn dirmad
Yn awr, mai i lawr yr â'r wlad
I wisgo racs dirwasgiad.

(Dirwasgiad i'w weld yn anochel erbyn hyn, yn para i mewn i 2024 siwr o fod.)

Auchermuchty

(20220719-23)

Bore haf, tywydd aflan - yn hyful
Drwy'r helbul i'r Alban;
Bwyd i'r daith â'r byd ar dân:
Golwg mwyn o Glacmanan.

Rhinio sw'n y môr yn sail - rhanu hedd
Dwyrain Niwc ag arall
Naddion brechdanau hyddail,
A hafn gychod crancod Crail.

I encil Loch Ffascall - i Fwlan
Felys, ac i fyfny';
Oedi'm Mhen Y Fraci fry;
Tal yw achres Pitlochry.

Gollwng pac lawr yn Fâclan - bron hanes
Brenhinol tras Ninian;
Os am arial bri'r Alban,
Tlysnî Gwâl Mispî 'di'r man.

Yn ol awn, hyd y lonydd - hel heol
Owen d' sosialydd;
Cawn undod rhwyg bod a budd
Yn awen Lanarc Newydd.

(Teithio i Ffeiff yn y gwres mawr. Mynd i "Crail", sef "caer y graig" neu debyg yn y Gymraeg - a chael "salad" a fachnatwyd fel "dail" gyda'n brechdanau i glinio. Wedyn mynd i Bitlochry, a cherdded i Ben Y Vrackie, ac i Fâclan (Falkland, ger Auchtermuchty) a cheredd llwybr Mispie Den. A galw yn Lanarc Newydd - lle bu Robert Owen yn weithgar - ar y ffordd adre.)

37.1C

(20220718)

Rhyfedd dymheredd ar waith - cawn gallio
Cyn golli pob gobaith?
Neges hyll yw tri-deg saith
Am hurtwch fflamiau artaith!

(Record i Gymru boeni amdano: tymheredd o 37.1C ym Mhenarlag, y record blaenorol oedd 35.2C ym Mhenarlag yn 1990. Torwyd yr hen record mewn sawl man ar hyd a lled Cymru heddiw hefyd.)

Gwranddo

(20220717)

Addysg bardd, gardd i'w harddu - ond ornest
Yw diwrnod o balu!
Drud yw dweud y radio du,
Araith a chân wrth chwynu.

(Palu dros y penwythnos.)

YDoethion

(20220717)

Newydd sbîn, celwyddes Penny - i Truss
Tori treth sy'n gloywi;
Â'r ddwy yn ish na Rishi,
O ddim gwerth, traffert yw'r trill!

(Distopia go iawn; "ish" yn nhafodiaeth Cwm Tawe.)

Duw?

(20220717)

Gwan yw hedd gau weinyddiaeth - cysyniad
Aur eiliad realaeth
Deall gair i gall, nid gwaeth
Bo wyneb hael unbenaeth.

(Am fydl!)

"AllanOreolaeth"

(20220717)

Dyddiau hin diwedd hanes - a'i feddwon
Yn fyddar i neges
Odyn gryd o donau gwres
Er geni'r oes or-gynes.

(Tymheredd afresymol i fod y penwythnos 'ma.)

Deall

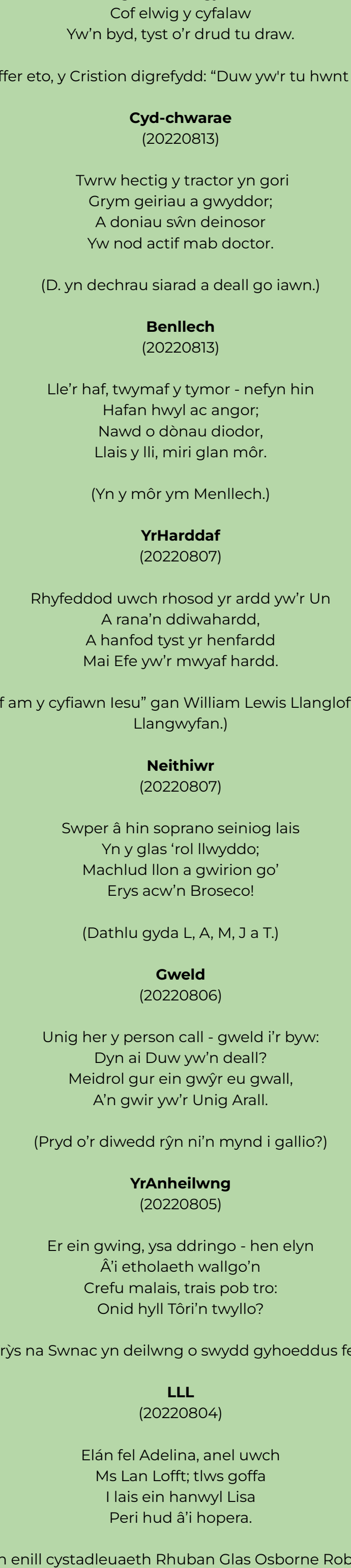
(20220817)

Deor ofn mewn dau neu dri mae cri'r oen
O boen a thrybini;
Bathu nef yw'n gobaith ni,
Yn ryndod gwaddod gweddi.

(Tybed caiff y ddynoliaeth ddeall, un diwrnod? Neu hwyrach bod 'na ddim byd i'w ddeall?)

32-29a12-13

(20220711)

Gêm un: dechrau slic try'n rhicoc - picil
Â'u pac yn creu hafoc!
Gêm dau: rhoi'r ing i'r Sbringboc
Yn siwr, gan greu diawl o sioc!

(Siarad 'da JG drws nesa' heno am y rygbi. Cymru'n maeddu De Affrica yn Ne Affrica am y tro cyntaf erioed, yn yr ail brawf, ar ol dod mor agos yn y prawf cyntaf.)

GwaredDa

(20220709)

Cwymp diegwyddor Foris,
Gwas sor ag uchelgaïs is,
At gau-newyddu taflyd dis - aflan,
Dieffig yw'r dewis.

(Diwedd y trolï siopa, mwy neu lai, gobeithiol!)

Llundain

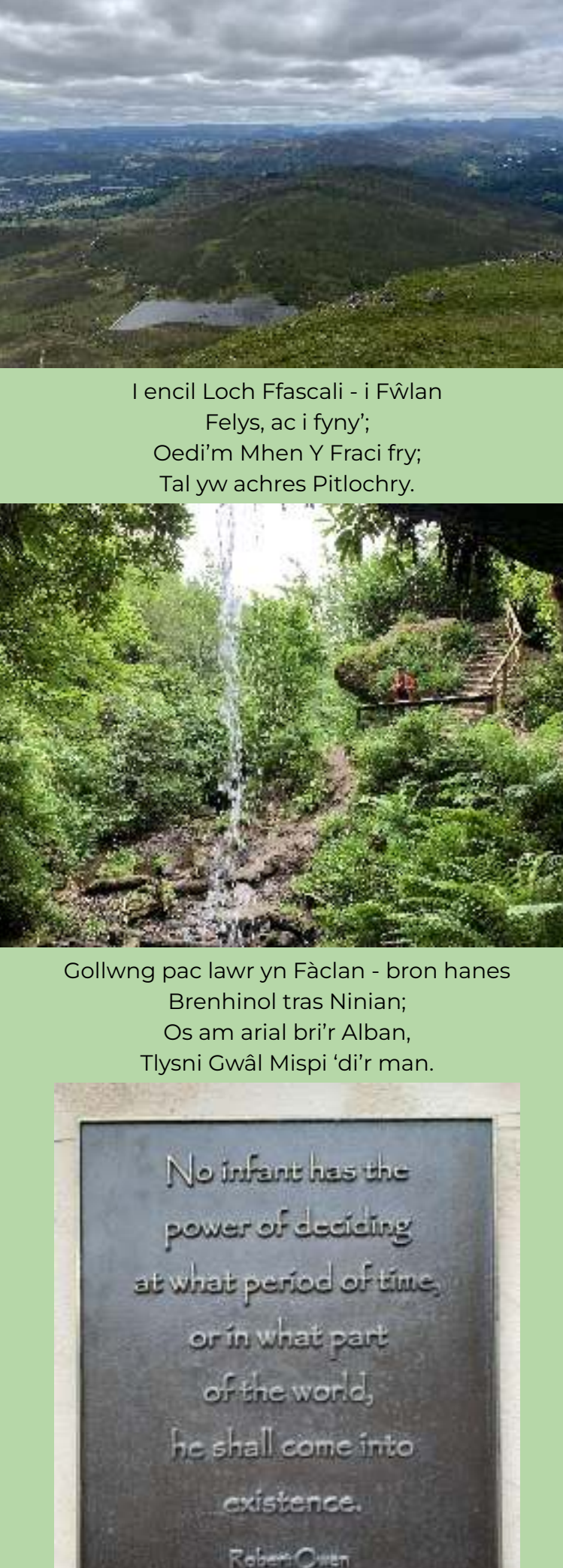
(20220709)

Ar y brig ym mhragdy'r brain - yn nhwrw
Cwm'r siwtiau cywrain;
Blas trallod dyn 'di Llundain,
Arogl troeth y coeth a'r cain.

(Yn Llundain am y tro cyntaf ers cyn COVID. Cyffro o fod yno, ond teimlad ar yr un pryd fod 'na rhywbeth mawr o'i le.)

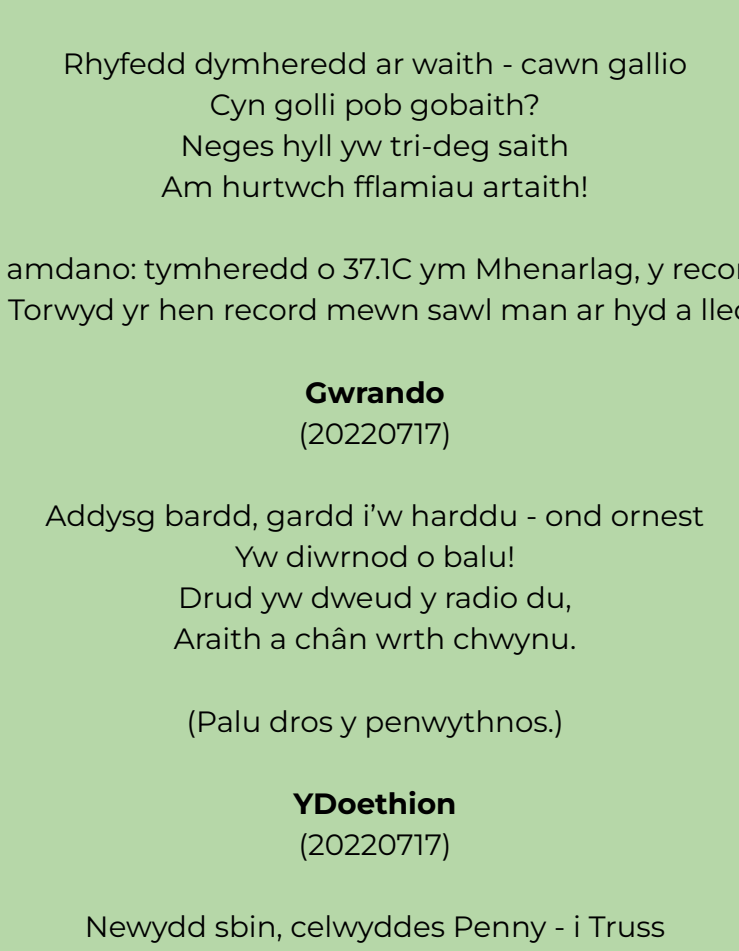
Penfro

(20220625-0703)

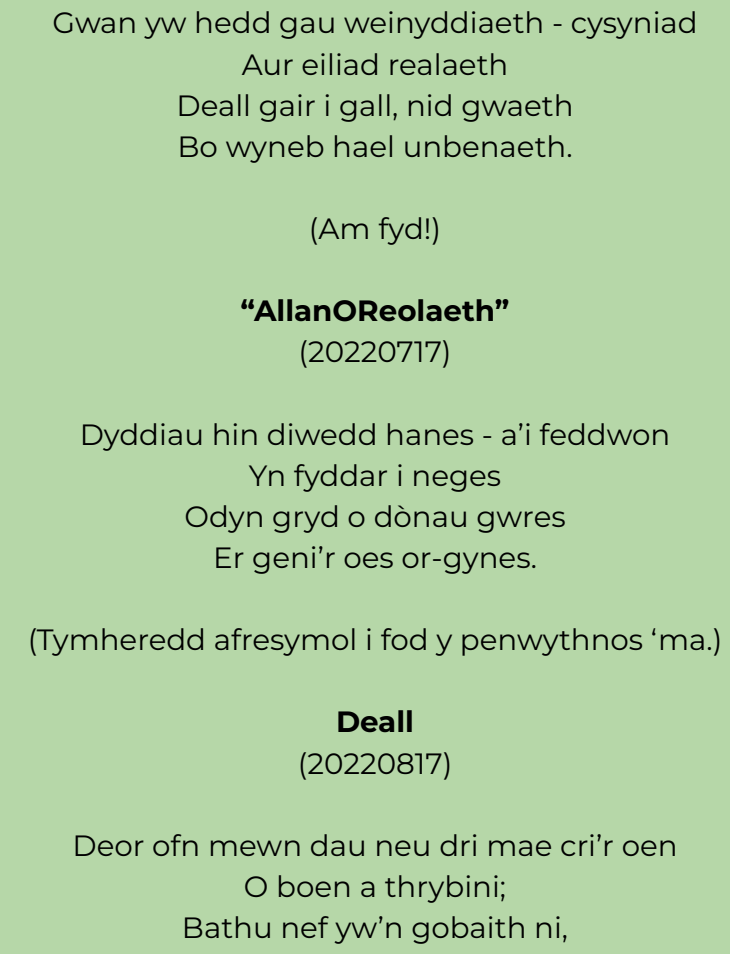

Dyma wynfyd penydd per - gwyll unig
Llanaidd a bodloder
Oedi'n syn o dan y ser,
Hwn yw nefoedd Nanhyfer.

Dilyn cyron y lonydd, ciliau heddi
Y cloddiau, ar dryngboc;
Heol Trefaes Ganol gudd
Ac oedi am gawodydd.

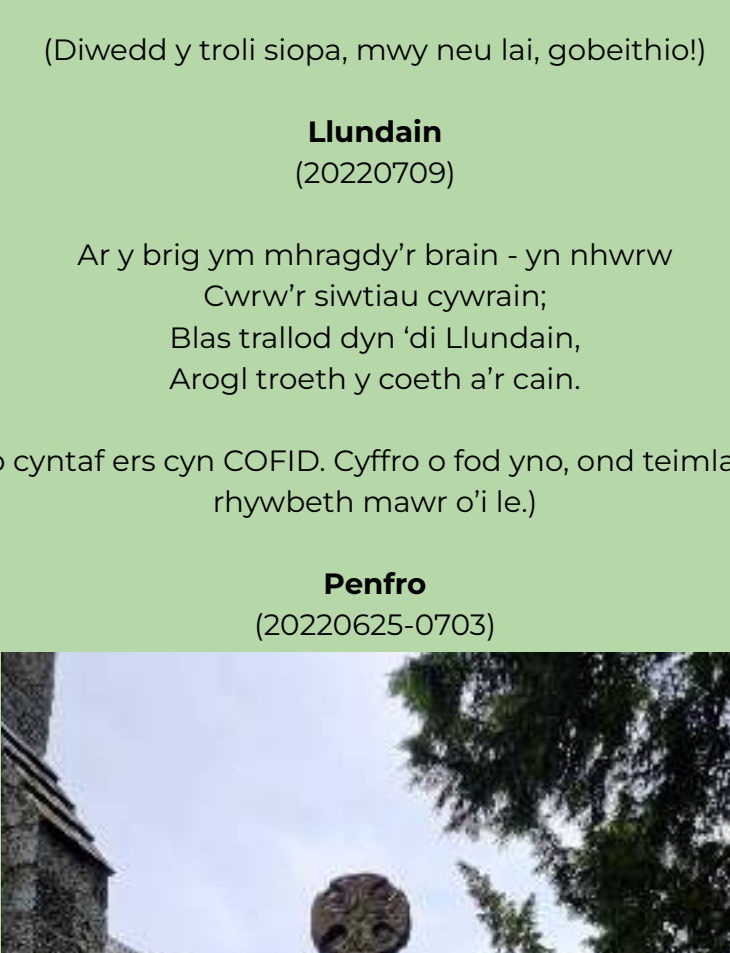
'Stormydd rhuog bu'n hogi hin y din
Denus uwch y weilgi;
Tonog gais trodd llais y lli'
Yn englyn i Garn Ingli.

Gwarchodol fyd crud y Crwys - fel englyn
Rhaglun Cwm yr Eglwys;
Eiliad ar fin paradwys
Yw llwybr hoen ger y lli' brwys.

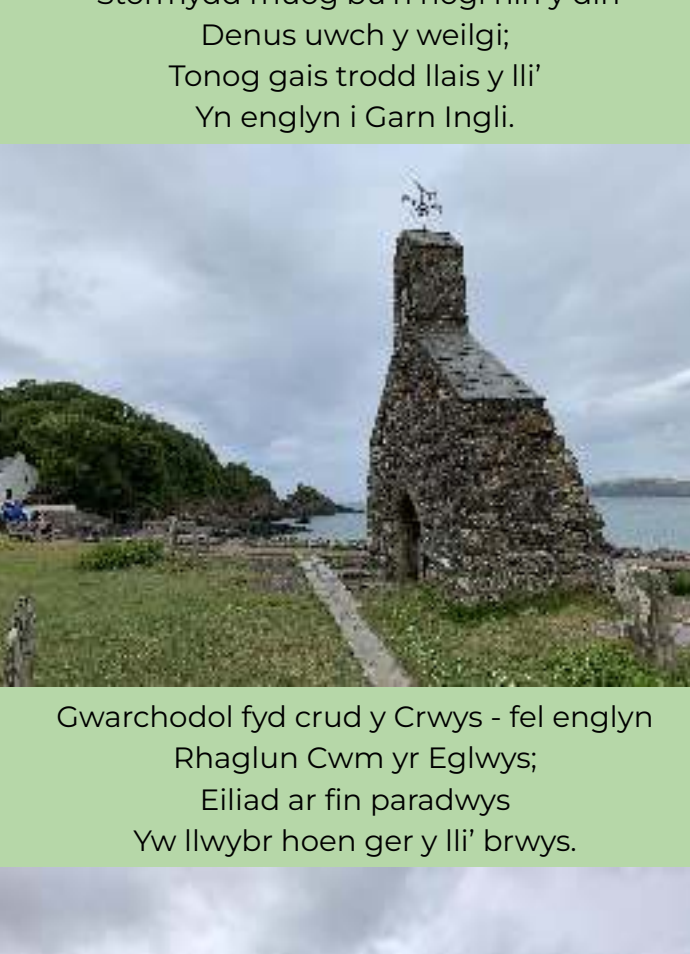
Dyma'n craidd, nefolaidd fan - llanw, thrai,
Cofiaid am y cyfan;
Ein hynt fely gwynnt yn gân
Ar wefus Pentre Ifan.

Os am drafael, gafaelog yw hwylo
Hyd hefwydd tra-throellog;
Cer i weld y throen crog
O'r waun lawr i Langranog.

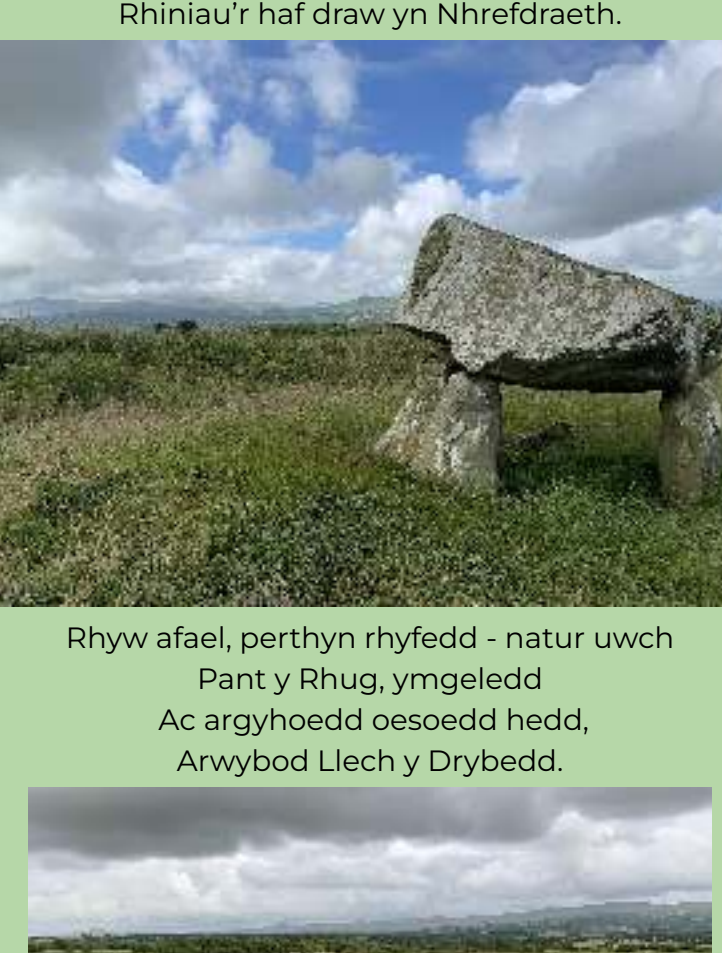
'Da'r rhwi, o nodau'r awel - ac wedyn
I'r goedwig yn dawel
I gyfarch y cymarch cel
A dreiddia i Drewyddel.

Gery y wig, orig aerwr, er garwed
Drwg oerwynt a'i ffwstwr,
Corau dydd sydd ger y dwr,
Cei wybodd ym Mae Ceibwr.

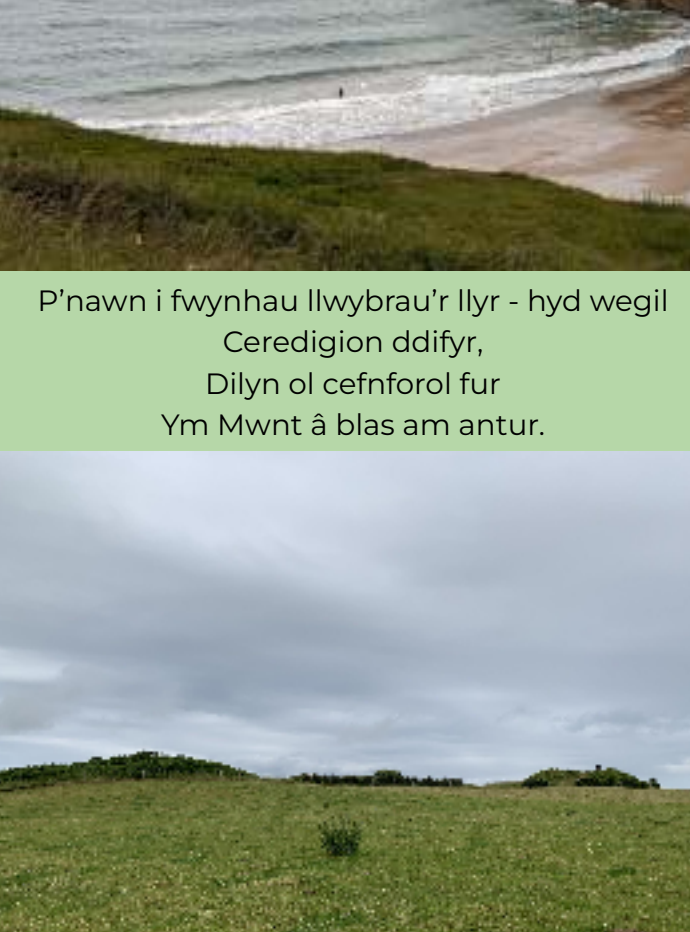
Taith osgeddig Y Rhigian
I'r lli, rhed yn glir a glân.

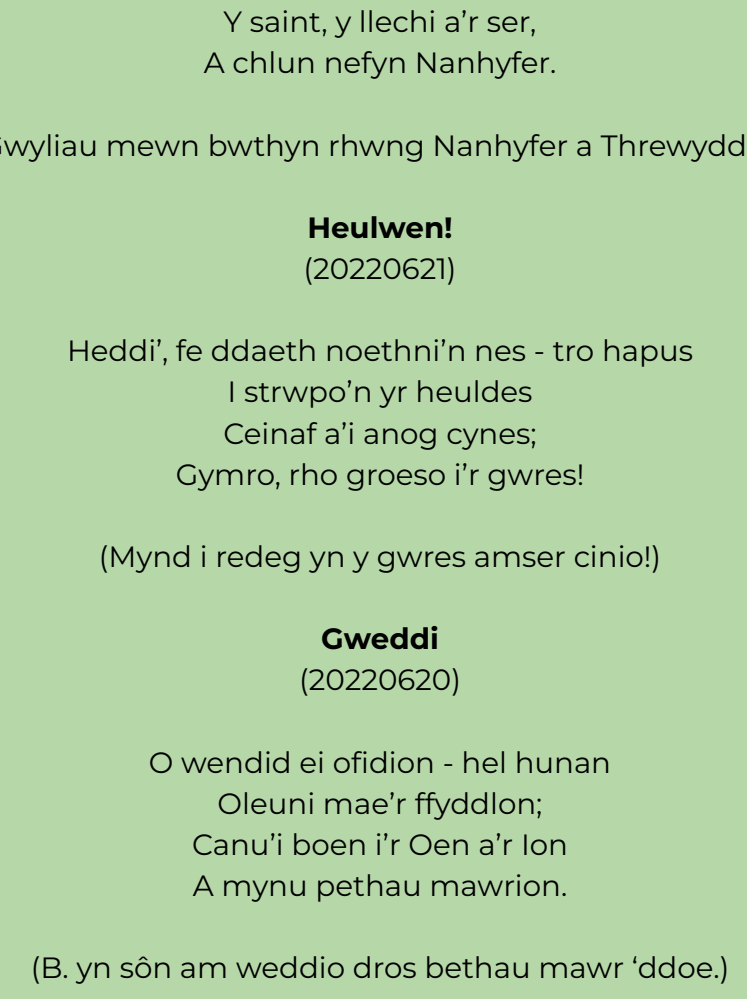
Dros ffriddiau 'da'r ffrydiau ffraeth,
Rhiniau'r haf draw yn Nhrefdraeth.

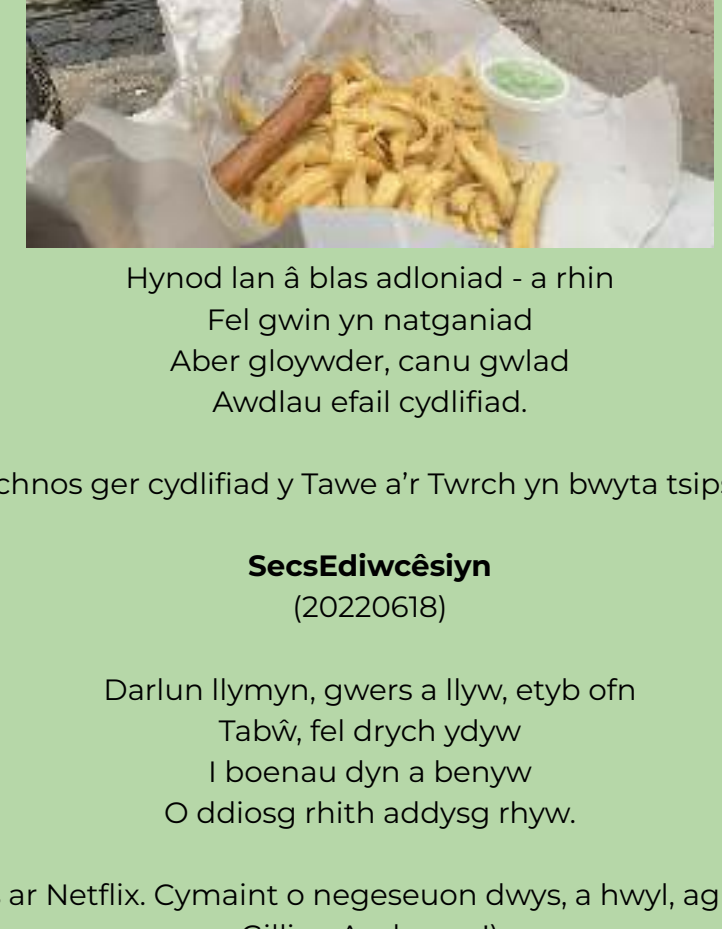
Rhyw afael, perthyn rhyfedd - natur uwch
Pant y Rhug, ymgeledd
Ac argyhoedd oesoedd hedd,
Arwybod Llech y Drybedd.

Twr y llofrith Treillyffaint - caer amlin
Cromlech yn ei chyfaint;
Er gwanhau ei seiliau saint,
Digon i hon ei henaint

'Nawr i ledriith morladron - tes awchus
Pontsychan a'i wymon;
Strwmblwl yn creu goleuon
I'r ddau gun, y dyn a'r dôn;

P'hawn i fwynhau llwybrau'r llyr - hyd wegil
Ceredigion ddifyr,
Dilyn ol cefnforol fur
Ym Mwent â blas am antur.

Cnawdol lith y cendelaethau - hafnau
Eu cofnod, twmpathau
Trig-olion, cylchoedd brywsion brau
Cor eigion Pen Y Crugiau.

Byd y morlo, Penfro per - rhod lliwiau'r
Dylluan, a gloywder
Y saint, y llechi a'r ser,
A chlun nefyn Nanhyfer.

(Gwyliau mewn bwthyn rhwng Nanhyfer a Threwyddel.)

Heulwen!

(20220621)

Heddi', fe ddaeth noethni'n nes - tro hapus
I strwpo'n yr heuldes
Ceinaf a'i anog cynes;
Gymro, rho groeso i'r gwres!

(Mynd i redeg yn y gwres amser cinio!)

Gweddi

(20220620)

O wendid ei ofidion - hel hunan
Oleuni mae'r ffyddlon;
Canu'i boen i'r Oen a'r Ion
A mynu pethau mawrion.

(B. yn sôn am weddio dros bethau mawr 'ddoe.)

Y TaweA'rTwrch

(20220619)

Hynod lan â blas adloniad - a rhin
Fel gwin yn natganiad
Aber gloywder, canu gwlad
Awdlau efail cydlifiad.

(Eistedd echnos ger cydlifiad y Tawe a'r Twrch yn bwyta tsips. Nefoedd.)

SecsEdiwcesiyn

(20220618)

Darlun llymyn, gwers a llyw, etyb ofn
Tabw, fel drych ydwy
I boenau dyn a benyw
O ddiosg rhith addysg rhyw.

(Gorffen gwyllo'r gyfres ar Netflix. Cymaint o negeseuon dwys, a hwyl, ag actorion ifainc gwych! A Gillian Anderson!)

Moes

(20220618)

Ildio i anghydraddoldeb yw bai
Pob un hoen bodlondeb;
Uwch rh'u'n hoes, baich yw i'r neb
Ceisiai undod, cysondeb.

(Darllen am Ceidt a'r llywodraeth ddigywilydd yn Llundain.)

Gras

(20320617)

Gras yw dawn goroesi dydd, heb enyd
I boeni am drywydd;
Nefoedd o gadw'n ufudd
Ar y daith rhwng ffait a ffydd.

(Ffordd yn y byd maen bosib bod miliynau yn byw mewn heddwch drwy'r byd, er gwaethaf y newyddion dyddiol diflas.)

Hiraeth

(20220608)

Ymdrech ddyfal cynal coed
Anghynes anwes henoed
O gyfarth llu atgofion
Dwy law'n dal, â'r chwedlau'n don.

Rhanu sawr o'r un seren
Hwsaidd, dau braidd o'r hen bren;
Disgleirdeb puwr llyw'r lleud,
A breuddwydion meillion mad.

Ein hynodiaeth yn nodrefn
A grwnach dwy gilfach gefn;
Tiriondeb, undeb drwy iaith,
Nerth ac aberth, a gobaith.

Er cnawd, er ffawd a ffwdan,
Mae'n fwyn mewn mwy nag un man.

(Gadael tŷ B. ym Mhrraha am y bwthyn, a theimlo hiraeth.)

211-148

(20220607)

Blin pob Tŏri'n moelyd dis - yn dial
Yn dawel â'i ddewis;
Llygredig rheithgor Boris
Deoges, ni chwymp moes dim is.

(Y celwyddwr BJ yn enill pleidlais o ddiffyg hyder, a cholli ei blaidd ar yr un pryd.)

1-0

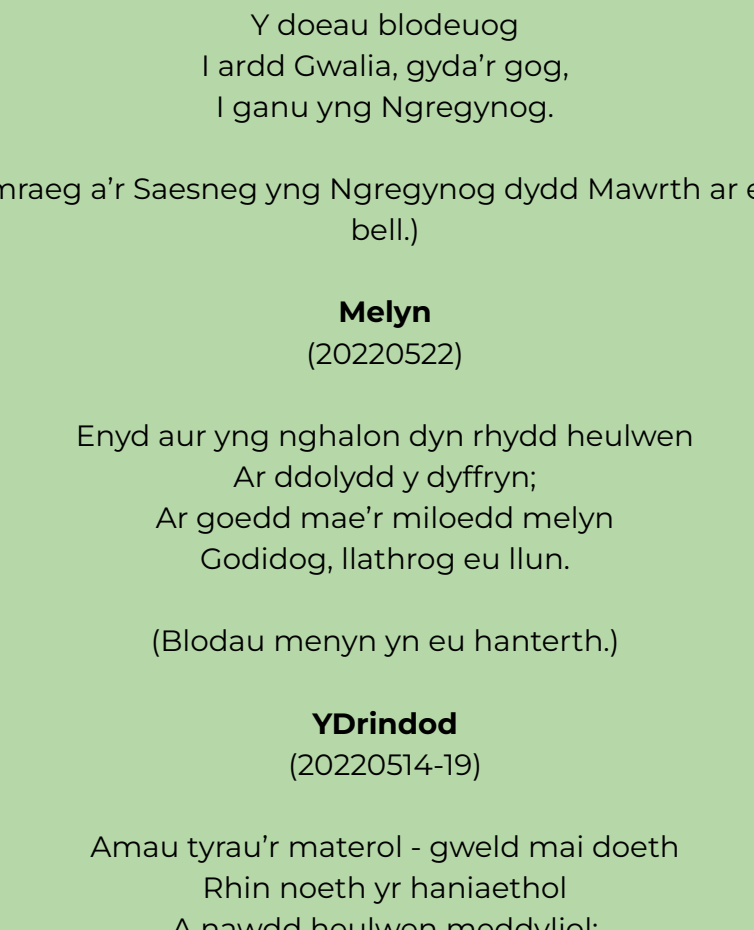
(20220607)

'Nawr curo ofn, herio cryd - herio criw'r
Wcrain, cewri'r ysbryd;
Dal yn dynn, raw deg munud
I wŷr y bêl guro'r byd.

(Cymru'n maeddu'r Wcrain, er gwaethaf y teimladau cymysg.)

Kozi Hrádek

(20220606)

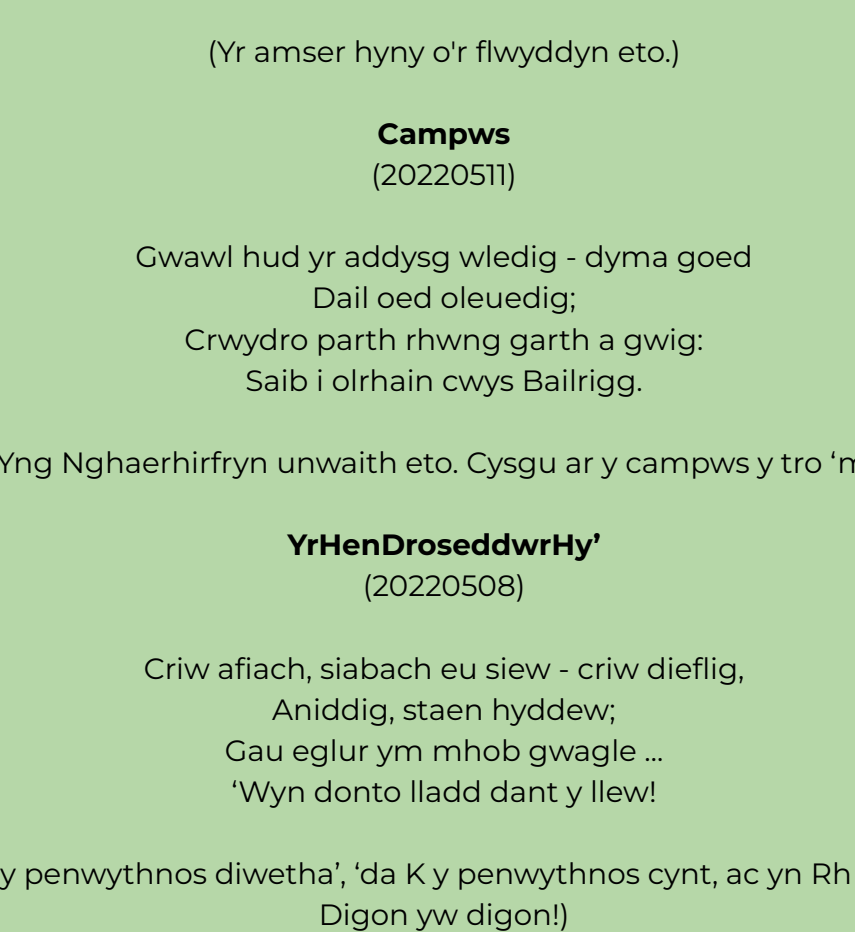

Awydd am y crefydd craidd - a ffynon
Ton cyn-Brotestanaidd;
Unol brawf gwerinol braidd
Goruchaf foes, oes Hwsaidd.

(Ymweld ag un o gadarnleoedd Jan Hus a'i ddilynwy'r tua 1400.)

Výlet

(20220604-05)

Ein gorchwyl mynd i gyrchu - hoen 'di cân
Llund car yn parablu
Hoff gecóni cwmni cu,
Awchwn am Jižní Čechy.

Â chynau hwyl ym *Mechyně*, rhodio'i
Gozi Hrádek, sívrne
Is tyrau *Konopiště*,
'Da *Sárka* a *Libuše*.

(Ym *Mechyně* gyda A, B, E a J. Bwyd ar y ffordd yn *Nhabor*. Ymweld â theulu Kva. (J, J a P) yn gyntaf, wedyn â theulu Kal. (J, L, P, P, R, R). Bwyta gormod! Cysgu'r nos ger *Tábor*, wedyn ymweld â *Kozi Hrádek*, *Milevsko* a *Konopiště* cyn troi am adre. Dwy ddynes ddychmygol yn hanes sefydlu'r genedi Tsiec oedd *Šárka* a *Libuše* - mae cerfluniau ohonynt yng ngerddi *Vyšehrad*. Wedi treiglo geiriau Tsieceg eto; mae'n teimlo'n fwy naturiol!)

ProdanáNevěsta

(20220603)

Jenik â nod: priodi - ac atsein
'Rhen *Cekac* yn corddi;
Newydd nydd a'n drysodd ni:
Un forwyn, ond dwy Fari!!

(Mynd i weld cynhyrchiad newydd o *Prodaná Nevěsta* (y forwyn briodas a werthwyd, gan Smetana) neithiwr, yn y Národní Divadlo (y Theatr Genedlaethol). Mae'r dehongliad wedi corddi'r dyfroedd yn Mhrraha - rhai yn bwian, eraill yn boeddio *Bravo!* Andros o hwyl! *Jenik* sy'n priodi *Maruška* (sef Mari i'r Cymry). *Kecak* (y trefnydd priodasu, a'r gair *Kecak* yn meddwl "dyn sy'n malu awyr" yn Tsieceg, ynghenir fel "Cetsac" yn y Gymraeg) sydd fod i drefnu popeth. Ond yn y cynhyrchiad newydd, mae "na ddwy Fari, a sawl cymhlethdod arall!!!)

Přátelství

(20220603)

Tonnau hiraeth, tynerwch am herio
Vladimír ag arfych
Croeso o dro i dro'n drwch:
Teg erwa'u lletygargwch.

(Y weriniaeth wedi croesawi dros 350 mil o boblogaeth Wcráin ers ddechrau'r rhyfel. Ymweld â pharc *Přátelství* (brawdgarwch) rhwng *Střížkov* a *Prosek* yddoe; hyfryd.)

Běhání

(20220601)

Bore glân, af amdani - arlwy haul,
Awyr las yn gwmni;
Nodaf wenau *Podvíní*
O fryn hen *Prosek* â'i fri.

Yn y man, *Vysočany* - yn ebrwydd
Hyd lwybrau *u aráhy*;
Ond yn ol rhaid anelu,
I fron clogwyn *Prosek* fry.

(Rhedeg o *Střížkov* i lawr y bryn i *Vysočany* ger llwybr y *bobslei*, ar hyd *Park Podvíní* ac yn ol drwy hen *Střížkov*.)

VeMěstě

(20220531)

Procházet unwaith eto - crwydro craidd
Euraidd *Pražské jaro*;
Dylad treftad ar bob tro
I'r *most* o *Staré Město*.

(Cerdded yddoe gydag El. a J, am goffi a theisen yng nghaffi *Světozor*! Ystyr *procházet* yw "mynd am dro", *Pražské jaro* yw "Gwanwyn Praha", y *most* yw "pont", sef Pont Siôr, a *Staré Město* yw'r "hen dref".)

JestěJednou

(20220530)

Ail-godi mae bri hen Braha'n rhodwydd
I'w rhedeg yn nghyngan.
Rhythmau ac odiau'r goedlan
Glyd, ym myd yr adar mân.

(Diwrnod cyntaf ym Mhrraha. Mynd i redeg o glych coedlanau hen *Střížkov*, â'r adar yn eu hwyliau.)

Cestování

(20220529)

Eto i bau'r *autobahn* - o yru
Dros Ewrop yn gyfan,
Hynod aes cysgod *jasan*,
Eli oes yw'n *Skřiván* lân.

(Mynd i'r maes awyr ym Manceinion erbyn 9.30yb dydd Iau. Mynd drwy'r ciwiau i gyd. Bron â mynd i mewn i'r awyren, ag EasyJet yn canslo popeth oherwydd rhyw "system crash". Aros am oesoedd i gael mynd nol drwy "passport control", a nol bagiau. Wedyn T yn dod i fynd â ni adref. Cyraedd gartref am 6yh. Ag anogaeth T a K, bwcio Eurotunnel, trefnu yswiriant ayyb â llwyth o help gan T ac E. Gadael Rhuthun 9yh. Yn yr hotel ger Folkestone am 1.30yb dydd Gwener. Codi am 6yb, dal tren 7.20yb. Gyru drwy'r dydd drwy Ffrainc, Belg a'r Almaen i'r Weriniaeth Tsiec. Cyraedd y Weriniaeth am 7.30yh, a'r bwthyn yn Skřiván am 9.15yh!! Roedd wirioneddol yn hwyl.)

Gregynog

(20220527)

Araith ar daith dwy-ieithog hyd lwybrau
Y doeau blodeuog
I ardd Gwalia, gyda'r gog,
I ganu yng Ngregynog.

(Rhoi sgwrs yn y Gymraeg a'r Saesneg yng Ngregynog dydd Mawrth ar eithafon a synhwyro o bell.)

Melyn

(20220522)

Enyd aur yng nghalon dyn rhydd heulwen
Ar ddolydd y dyffryn;
Ar goedd mae'r miloedd melyn
Godidog, llathrog eu llun.

(Blodau meny'n yn eu hanterth.)

YDrindod

(20220514-19)

Amau tyrau'r materol - gweld mai doeth
Rhin noeth yr haniaethol
A uddod heulwen meddyliol:
Byw i'r cnawd yw ffawd y ffol.

Ffydd i'r gwyddonydd sydd anos - edwaeth,
Rhyw hiraeth sy'n aros
Am eilioes, oed "oes" nid "os"
Gan hel egin y logos.

(Roger Penrose yn siarad am y tair gyfrinach fawr. Paham mae'r byd ffisegol, ein "bod" meddyliol, a chysondeb mathemateg "haniaethol" yn bosib, ac yn cyd-dynu? Mae'n weddol amlwg na fyddwn fyth â'r gallu i ateb y cwestiynau yma.)

BoreSadwrn

(20220514)

Af i weld y byd fy hun - oed elan,
Hyd lonydd y dyffryn;
Ar pen taith, cywaith y cun:
Am hoen o flodau meny'n!

(Yr amser hyny o'r flwyddyn eto.)

Campws

(20220511)

Gwawl hud yr addysg wledig - dyma goed
Dail oed oleuedig;
Crwydro parth rhwng garth a gwig:
Saib i olrhain cwys Bairlrig.

(Yng Nghaerhifryn unwaith eto. Cysgu ar y campws y tro 'ma.)

YrHenDroseddwrHy'

(20220508)

Criw afiach, siabach eu siew - criw diefflig,
Aniddig, staen hyddew;
Gau eglur ym mhob gwagle ...
'Wyn donto lladd dant y llew!

(Tynu DYLI yn GC y penwythnos diwetha, 'da K y penwythnos cynt, ac yn Rh y penwythnos hwn!
Digon yw digon!)

YDŵr

(20220507)

Dyma afon, ffrwd myfyr - hafod nwyd
Llif adnodau'r llyfyr
A glych adfyd, penyd pur
I'r rhai a geisia'i gysur.

("Y mae afon ...", a meddwl am gyfarfod ymddiriedolwyr y capel nos Fercher. Ofni am y dyfodol, ond gweld ar yr un pryd taw dim ond un ffordd erys yn y pen draw.)

YC

(20220502)

Rhedeg, rhedeg er oedi, celu her
Cael arwydd i gochi;
'Rol hoe, cymaint yw braint, bri
Stoc arall o sticeri!

(Gallwch ddychmygu!)

Pizza
(20220502)

Llon yw noson "lemonade" - da brofiad,
O brydyn, am "bwffet" i-;
Ond doeth cwtogi'r moeth, "mate";
Tala'r pris, dewis "diet"!

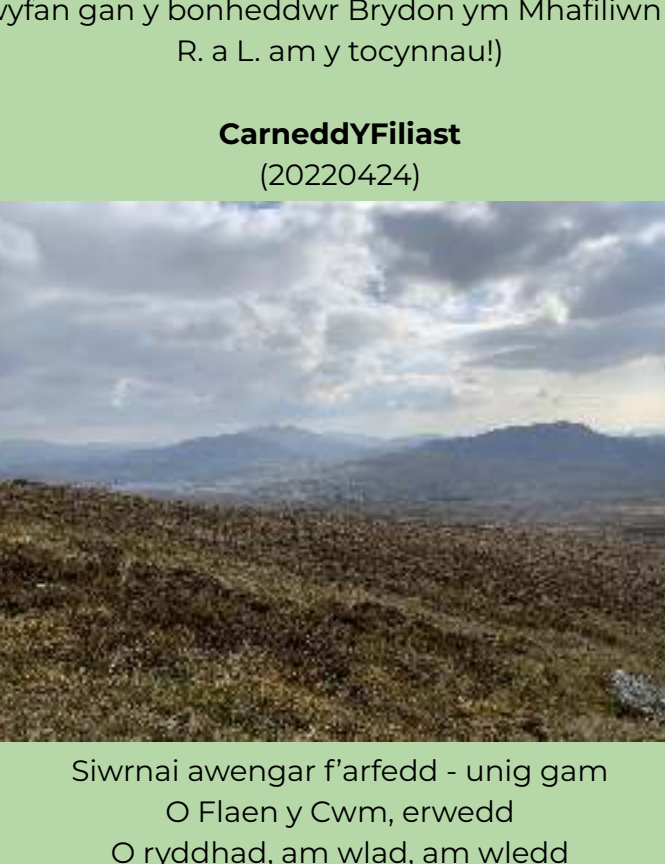
(Lawr yn GG gyda T., yfed peint a bwyta pizza maint rowndybowt, wedi stwffo!)

YGalon
(20220501)

Y gwir unig eli'r galon, o waith
Fel o faeth yn gyson;
Bodiad cariad yn curo'n
Freisglan, yr hunan yw hon.

(B. yn sôn am "galon" ffisegol a'r galon "metaffisegol" heddi!)

YCnel
(20220501)

Heno, mudwn i'r anwel - awn i bau
Ein doeau, sain davel
Hyglær, ffrwd argae'r dirgel:
Sawr rhiniog nos yr hen gnel.

(Mynd ar y beic o'r Gnoi i ben arall Pontardawe ar hyd yr hen gamlas; mae modd cyrraedd
Ynystaw erbyn hyn. Nefoedd.)

YGwanwyn
(20200430)

Un Eden, â'i helfen hardd - pob syndod
Rhydd hanfod yr Henfardd;
A throï'r rhod, nod hin atardd:
Lle'n dyrfedd rhyfedd yw'r ardd.

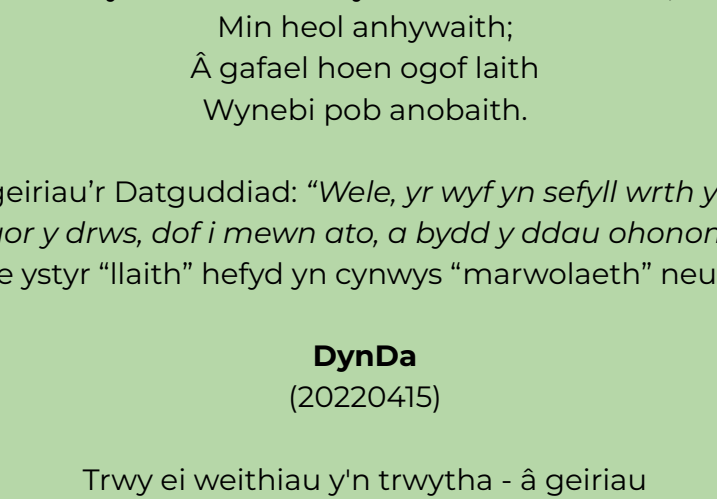
(Gweithio yn yr ardd yn GG, y tywydd yn fendigedig a'r adar fel bacinrac.)

MeiFfrendRob
(20220429)

Sail ffars chwarae seiloffon - cynwrf pur
Gwŷr yn gwneud stwff gwirion;
Twm yn cocsio taro tŷn
I'r ddeuawd 'da'r brawd Brydon!

(T. yn cael ei wahodd i'r llwyfan gan y bonheddw'r Brydon ym Mhafiliwn YRhyl nos Fercher! Diolch i
R. a L. am y tocynnaul!)

CarneddYFiliast
(20220424)

Siwrnai awengar f'arfedd - unig gam
O Flaen y Cwm, erwedd
O ryddhad, am wlad, am wledd
Uwchben gwernen i'r garnedd.

(Parcio ger fferm Blaen y Cwm, nepell o Gwmpenaner, a cherdded i Garnedd y Filiast.)

DifodiantHipo!
(20220422)

A-men 'nawr lle bu mwynhau ag hipo'n
"Caput" yn ei ddarnau;
Dros y ffens i dras y ffau
Gwel eigion o benglogau.

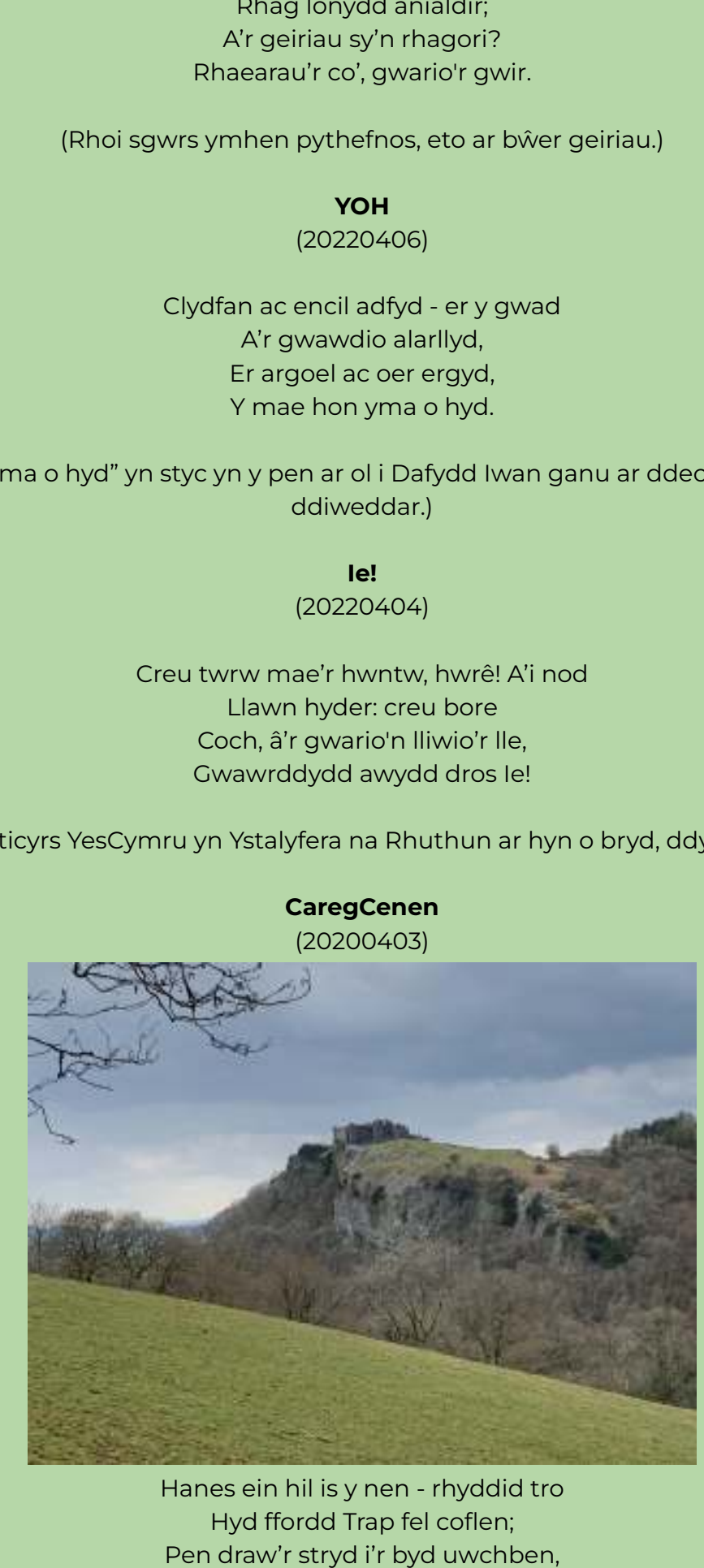
(Yr anifeiliaid yn Sŵ A. bellach fel "trôffis" rhyw heliwr wedi bod yn Affrica: penglogau'n hongian o'r
sied!)

YTrydyddDydd
(20220417)

Coeliar ras gŵr Calfari, ond caled
Coello'i atgyfodi;
Er hyn, fe sy'n gwirioni:
Mae yn fyw, mae ynof i.

(B. yn trafod ystyr a dehongliad y Pasg.)

CyfrifBendithion
(20220416)

Argae'r rhod ar fore gras yw eli
Gwên heulwen o'n cwmpas;
Erwau gwyrdion rheg urddas;
Arlwy hoff o awyr las.

(Mynd i Langwyfan ar y beic.)

YFfordd
(20220416)

Edrych am well na bydraith! Ffordd Postol,
Min heol anhywaith;
Â gafael hoen ogof laith
Wynebi pob anobaith.

(Meddwl am y Pasg, a geiriau'r Datguddiad: "*Wele, yr wyf yn sefyll wrth y drws ac yn curo; os clyw
rhywun fy llais ac agor y drws, dof i mewn ato, a bydd y ddau ohonom yn cydfwyta gyda'n
gilydd.*" Mae ystyr "llaith" hefyd yn cynwys "marwolaeth" neu "difodiant".)

DynDa
(20220415)

Trwy ei weithiau y'n trwytha - â geiriau
A doniau y'n dena,
Yn dirion fe'n deora:
Cans cyfoeth dyn doeth dyn da.

(Meddwl am y Pasg.)

Diawles
(20220415)

Cythrel yw'r Patel tila - hynod dwp,
Patel myn ddifetha.
Trais rhoi gŵr heb lais a'i "bla"
Yn ei wendid i Rwanda.

(Polisi'r "llywodraeth" Brydeinig ar "allforio" y broblem mewnfudwyr yn hollol ffaidd.)

EdrychLan?
(20220414)

Oenig wrth odre'r mynydd yw y gwas
A geisia arweinydd,
Un â dawn i gario'r dydd:
Ac anfad, gwalch a genfydd!

(Arweinyddiaeth warthus yn Llundain; yr ymgais i ddanfôn ffoaduriaid i Rwanda yn hollol wallgof
ac anfoesol. Liz SR yn defnyddio'r gair "cenfydd" mewn twit yn cyfeirio at ffyliaid Llundain.)

YrArglwyddYwFyMugail
(20200411)

Dychan rhyw bagan yw'r bugail - creu drys,
Cryd rheswm ei gynsail;
Nefoedd yr uwch-anifail
O wiriondeb heb ei ail!

(Meddwl am yr adnod uwch y pwlpu'd ym Mhendref yn ystod y gyngerdd - wych! - nos Sadwrn. A
meddwl am y syniad mai rhyw efelychiad cyfrifiadurol yw "bywyd" i gyd.)

YDarlun
(20220409)

Nadir hil, hil meidrolyn - nod dynsawd,
Dawnsio ar y dibyn;
Yng ngŵydd yr ansicrwydd syn,
Ein harf yw dwy law'n erfyn.

(Canu trefniant newydd o'R Darlun yn y côr nos lau.)

Dihareb
(20220409)

O bwys taer yw pob stori - rhagluniaeth
Rhag lonydd anialdir;
A'r geiriau sy'n rhagori?
Rhaearau'r co, gwario'r gwir.

(Rhoi sgwrs ymhen pythefnos, eto ar bŵer geiriau.)

YOH
(20220406)

Clydfan ac encil adfyd - er y gwad
A'r gwawdio alarllyd,
Er argoel ac oer ergyd,
Y mae hon yma o hyd.

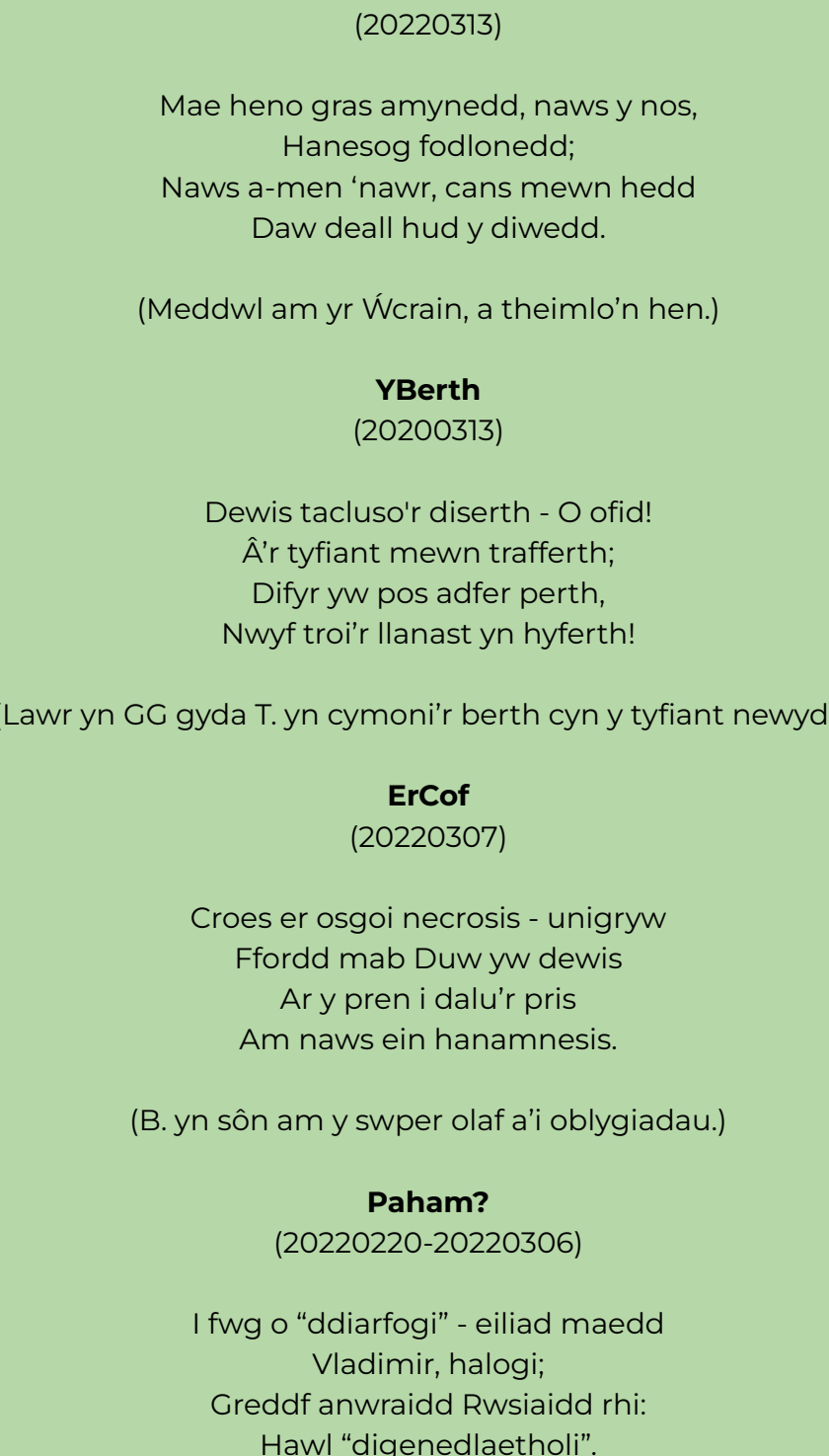
(Alaw a geiriau "Yma o hyd" yn styc yn y pen ar ol i Dafydd Iwan ganu ar ddechrau gêm Cymru'n
ddiweddgar.)

Ie!
(20220404)

Creu twrw mae'r hwntw, hwrê! A'i nod
Llaw'n hyder: creu bore
Coch, â'r gwario'n lliwio'r lle,
Gwawrddydd awydd dros le!

(Mwy o sticys YesCymru yn Ystalyfera na Rhythun ar hyn o bryd, ddywetswn i.)

CaregCenen
(20200403)

Hanes ein hil is y nen - rhyddid tro
Hyd ffordd Trap fel colfen;
Pen draw'r stryd i'r byd uwchben,
Orig gain Careg Cenen.

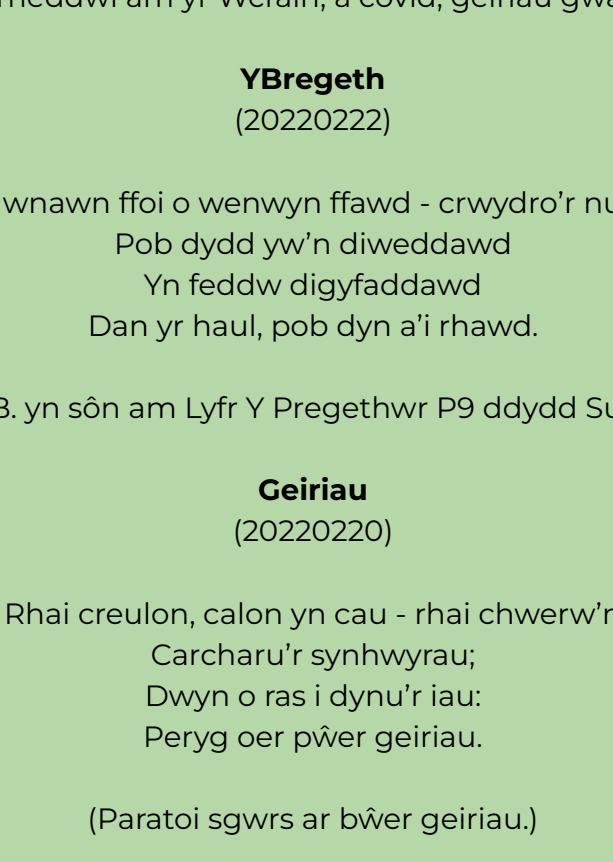
(Mynd 'da J. i Gareg Cenen. Troi tuagat Trap yng Nglanaman, a wedyn troi eto tuagat Capel
Gwynfe. Cerdded heibio Llygad Lluchwr, lan at y castell a nol drwy fferm Brondai, â'r carneddau
yn y pellter ar ben y Mynydd Du.)

Syched
(20220402)

O ddilyn y glyn a'r glais a'i lonydd,
Cyflawnwn ein bwrfaid;
Cawn y dre'n llawen ei llais:
Awenlyd Ystradgynlais.

(Cerdded 'da J. i Dafarn Y Gough am disglod o goffi!)

OBenderyn
(20220402)

Gwin ei heli'n reitiwala - nef wyllt
Cruel y Feilte'n fana,
A glyniau hon a'n glanhau
Â dwr i'r Sgwd yr Eira.

(J a finali'n cerdded o Benderyn i Sgwd yr Eira, croesi'r afon i Sgwd y Paniwr, Clungwyn Isaf a
Chlungwyn, a nol eto, a chael pitsa tu fa's ar bwys y Llew Coch wedyn! Nefoedd.)

Gwlith!
(20220331)

Gwyn fel rhew ar y blew blith - yn fore
Diferog ei fendith;
Dôl lwyd rhyniog o ledrith
Arianog redof rhin y gwlith.

(Tywydd rhyfedd - gwlith yn gynt yn yr wythnos, ac eira bellach!)

BandYGwter
(20120328)

Anurdd ein ffyrdd yw'r affêr - glanhawr
Glan heol sy'n adfer;
Halibalw'r twrw ter,
Undeg wyt, band y gwter.

("Band Y Gwter" oedd yr ymadrodd gartref am y lori glanhau / brwsio heolydd. Un ohonynt wrthi
ger Scott House y bore 'mal)

NoslauDiwethaf
(20220327)

Sgilliau gwyrthiol ffwtbol dyn ffêl - cic rhydd,
Cic crwm teg ei anel;
A'i gernod am y gornel,
Cymro di-droi, boi 'di Bêl!

Tawelwch
(20220327)

Un nos gwyn gwylyn o gân - cau astud
Acwstig, ymddiddan
Lle unig, eglwysig lân;
Llyn gofel yw Llangwyfan.

(Huw W. bas yn dweud mai Llangwyfan oedd cynghedd orau'r Philharmonics, a mynd yno am sbon
ar y beic y cynghedd yn holl ffordd.)

NewidYCloc
(20220327)

Amserol ffrwsgwd, siwd sioc - heb giriad
'R hen ger'ed am guro
Cur hŷf, tic-toc creu hafoc
Hedog glais: newid y cloc!

(Y clocs yn troi.)

Mam
(20220326)

Ei hafn addfwyn yw fy noddfa - mae hon
Â min cariad gwenfflam
Er gwell, gwaeth, fy maeth yw mam,
Nef ei hodlau yw f'adlam.

(Sul y Mamau "fory.")

PHD!
(20220323)

Tyfodd drwy brofiad difyr - lluniodd aes,
Dysg ei faes i'w diwedd;
Coron gofal dyfal dur:
Hoen ei ddethol yn ddoethur!

(T. wedi llwyddo yn ei arholiad "feifa" 'ddoe!)

GerYLan
(20220323)

Dynes hardd o dan y sêr - anwylyd
Na welais ers amser;
Heb ei hail ar noson bêr,
Fel tlysyn cun deil Conder.

(Nôl yn y brifysgol am y tro cyntaf ers dwy flynedd, a bwrw'r nos yng Nghonder fel arfer.)

Hafyrsac
(20220320)

Olyniad sy'n caloni - cil coediog
Clywedog, cael oedi;
Dianc amnad ein cwmni'n
Eiliad bêr 'da Lëdi B.

(Cerdded cylch Ledibagys yn ôl taith R&L, gyda JKaD. Tywydd bendigedig, a finali'n cario D ar fy
nghen yr holl ffordd.)

Teulu
(29229319)

Amhrisiadwy nerth perthyn - câr hynod,
Diamod pob dymyn;
Heulog wên fy nheulu gwyn
Fel gras o flagur rhosyn.

(Disgw'l mla'n i K. ddod am y penwythnos.)

Marwhad
(20220314)

Aer a thrais fel wyrld-wor-thri didrugar
A'r llesgar yn llosgi;
Lladd gwlad mewn cad er codi
Llen haearn, m'y'n uffarn i!

(Hanes yr Wcrain yn gwaethygu.)

Rhyfel
(20200314)

Troi y pethau gorau'n gur - daw gafael
Digofaint yng ngwelyr
Dyddiau gwarth gweithredoedd gwŷr
Â'u bryd ar fwrddo'u brodyr.

(Hanes yr Wcrain yn dorcalonus. B. yn darllen Salm 46 'ddoe.)

YStydi
(20220314)

Hyltw pob drws a dolen - heb gariad
Pob un sillf 'rol gorffes;
Gwiv eiliad pob asgellen,
Gwerth y byd yw pryd y pren.

(Gwneud cypyrddau a silffoedd ym M. gyda T. y penwythnos cyn diwethaf, ond wedi bod yn araf
deg wrth englyna amdanol!)

YnYCwyl!
(20220313)

Mae heno gras amynedd; naws y nos,
Hanesog fodlonedd;
Naws a-men 'nawr, cans mewn hedd
Daw deall hud y diwedd.

(Meddwl am yr Wcrain, a theimlo'n hen.)

YBerth
(20220313)

Dewis tacluso'r diserth - O ofid!
Â'r tyfiant mewn trafferth:
Difyr yw pos adfer perth,
Nwyf troi'r llanast yn hyferth!

(Lawr yn GG gyda T. yn cymoni'r berth cyn y tyfiant newydd.)

ErCof
(20220307)

Croes er osgoi necrosis - unigryw
Ffordd mab Duw yw dewis
Ar y pren i dalu'r pris
Am naws ein hanamnesis.

(B. yn sôn am y swper olaf a'i oblygiadau.)

Paham?
(20220220-20220306)

I fwg o "ddiarfogi" - eiliad maedd
Vladimir, halogi;
Greddf anwraidd Rwsiaidd rhei:
Hawl "digenedlaetholi".

Tanau hoen Putin anwar yn creu ofn
Drwy'r Wcrain, a galar;
Diafol diedifar
Â'i wanc lwfr niwclear.

Pa fodd mae dyn yn goddef afradaeth
Ei frodyr yn dioddef
O gynllun magu hupllef.
Oed anffawd aerdrawd Kiev?

Atsain drwy'r Wcrain fel cryd - heb amod
Mae'r bomiau'n lladd ysbryd
Â'u dicter, gwae pob ergyd
Gwallgo'n bwyo rhyfel byd.

Gwybod
(20220228)

Gwynfyd yw bywyd dros bedd - nawdd ein ffydd
Yw'n ffordd tan y diwedd;
Coelio ginosco yw'n hedd,
Gair anwyl ein gwirionedd.

(B. yn sôn am lloan a "gwybod" 'ddoe.)

O'nCoed
(20220224)

Dyma arswyd amhersain - cri acw'r
Crawcio'n diasbedain;
Rhânog ôl derwen gellain:
Anedd briad senedd y brain.

(Derwen yn farw ar y ddôl; meddwl am yr Wcrain, a covid, geiriau gwag gwleidyddion, a henaint.)

YBregeth
(20220222)

Ni whawn ffoi o wenwyn ffawd - crwydro'r nudd
Pob dydd yw'n diweddawd
Yn feddw digyfaddawd
Dan yr haul, pob dyn a'i rhawd.

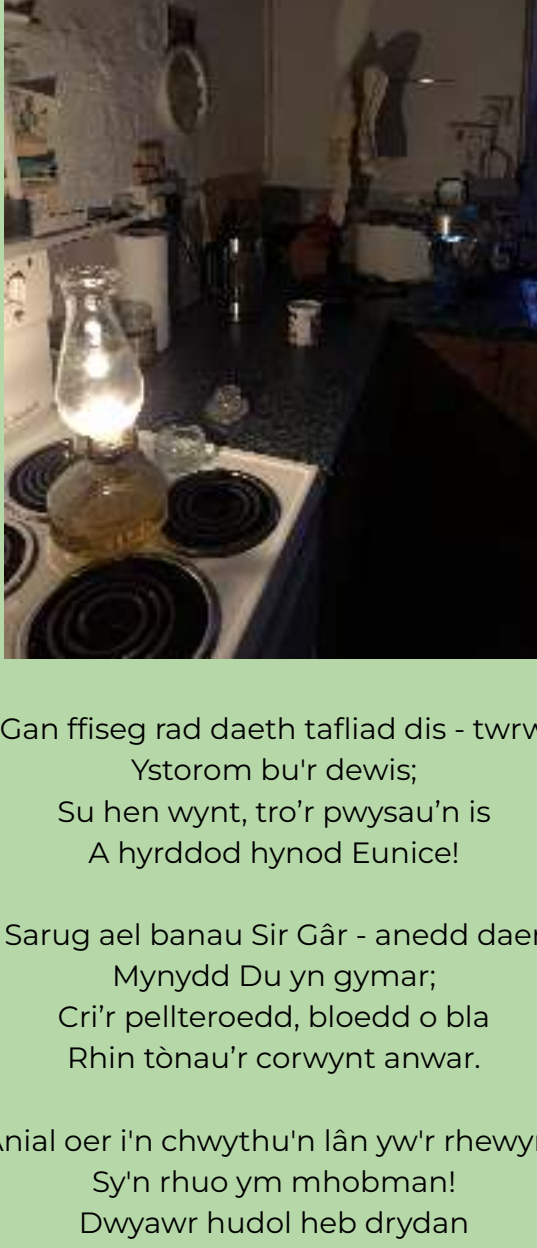
(B. yn sôn am Lyfr Y Pregelthwr P9 ddydd Sul.)

Ceiriau
(20220220)

Rhai creulon, calon yn cau - rhai chwerw'n
Carcharu'r synhwyrâu;
Dwyn o ras i dynu'r iau:
Peryg oer pŵer geiriau.

(Paratoi sgwrs ar bŵer geiriau.)

YDeri'nYmdaraw
(20220218)

Gan ffiseg rad daeth taflïad dis - twrw
Ystorom bu'r dewis;
Su hen wynt, tro'r pwysau'n is
A hyrddod hynod Eunice!

Sarug ael banau Sir Gâr - anedd daer
Mynydd Du yn gymar;
Cri'r pellteroedd, bloedd o bla
Rhînt tönau'r corwynt anwar.

Anial oer i'n chwythu'n lân yw'r rhewynt
Sy'n rhoi ym mhobman!
Dwyaw'r hudol heb drydan
Yn y tŷ o flaen y tân!

Enyd machlud yw crud creider - o hynt
Y gwyntoedd, addfwynnder;
Golau i bau di-bŵer,
Dyma nos arian 'da'r sêr.

(Gwynt mawr yn GG. Gweithio tan i'r trydan ddiffodd, wedyn mynd am dro, a threilio'r nos wrth y tân, a gweld y sêr drwy ffenest y parlwr.)

BanCyhirych
(20220217)

Mynd adre'n awr yw'm chwenych - bri enaid
Yw y bryniau mynych;
Unwaith eto'r gwawrio gwych
O gyraedd Ban Cyhirych.

(Cyrru heibio'r Fan ar y ffordd drwy ben Cwm Tawe.)

UnOed
(20200214)

Mae'n ddiwrnod plentyn gwyn â'i gân - un bloedd
O ben blwydd i'r eirian;
Achlysur difyr Dyfan
Ryddd lawenydd ar wahân!

(Penblwydd cyntaf D.)

GwlawMân
(20220211)

Egwyl o hud cyddwysiad glân yw'r niwl
Rhana'i eli diddan
Cyda'r nos, neithdar arian
O gwllwm oer y gwlaw mân.

(Gwlaw mân yn drwm heno. Tywydd Cwm Tawe.)

Coed
(20220210)

Eglwys a goelia'r rhaglen - haul unig
Melynaidd ar goedden;
Efydd llonydd dan ei llen,
Nawdd euraidd gangau'r dderwen.

(Eistedd o dan y dderwen ger yr hen gae peldroed ar y ddôl.)

Lleisiau'rNos
(20220210)

Cyfrol hynafol yw'r nen - oes arian
Pob seren i'w darllen;
Deall dweud y lleuad wen
Ar wib rhydd llais i'r wybren.

(Gorwedd yn y gwely yng ngolau'r lleuad.)

DeledDyDeyrnas
(20220206)

Mynydd baich wrth Edmund bach â'i oslef
Gwnaeth Aslan, bu glanach?
Llwrw'r lôr i'r Llew a'r wrach:
Gwefru hoen y gyfrinach!

(B. yn sôn am C.S.Lewis y bore 'ma.)

YrAtgyd
(20200204)

Nid oes amau cydsymud ôl agwyr
Esblygiad ddychrynlyd
Lwybreiddiad! Datrysiad drud
Yn gytgord gydag atgyd!

(Ceisio canfod ffynhonell gronynnau'n ymledu ar y gwynt â hafaliad differol a datrysiad atgyd (adjoint)).

CoedYCreunant
(20220229)

Rhim o bin o drum i bant - euocter
A duder diwydiant;
Tawel foes Hywel â'r sant;
Cwr hanes Coed Y Creunant.

(Mynd i gerdded gyda S.)

PenYDaren
(20220128)

Am mae hawdd peidio meddwl - hen gyfaill
Sy'n gofyn am drwbwl:
Ar ben ei hun, un dyn dwl
Yn camu lan drwy'r cwmwl!

(Ar ben mynydd a gweld braidd dim.)

Hoe
(20220123)

Ceinaf yw trwsio cynor - cael rhanu
Coel yr enaid agor;
Eli gweddi a gwyddor
Rhydd dros y meysydd i'r môr.

(Ym M. am y penwythnos, a meddwl wrth drwsio pren yn yr ardd, a'r môr yn y cefndir.)

Lieu
(20220118)

Ysbrydoledig fendigiad ar goedd
Â'i dragwyddol fwriad;
Â'i ysol wedd dros y wlad,
Prydydd, llywydd yw'r lleuad.

(Lleuad llawn hyfryd.)

YPregethwr
(20220117)

O fyw panic daw dicter - drwy dy waith
Daw hirdaith â'r dewder
I fyw'r godidocaf her
Yn ufudd os yn ofer.

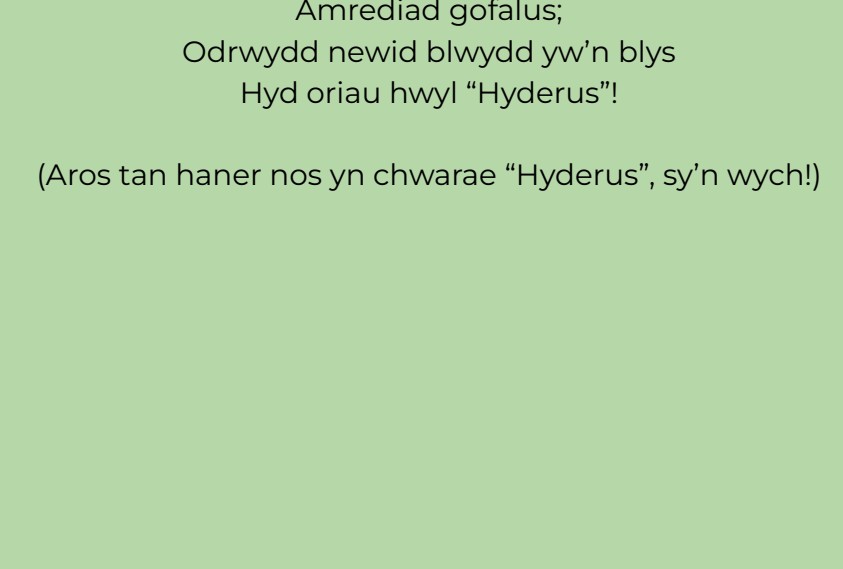
(Gwylio hanes Huw Edwards yn 60, ac yntau'n sôn am lyfr y Pregethwr.)

Lliw
(20220116)

Enfys o farian gydranau - ceidwad
Cyhoeddus deganau;
Cynig i'n hoenig fwynhau
Gwaith celfydd llywydd lliwiau.

(T. yn creu ar gyfer D. yn y garej!)

Aur
(20220114)

Rhyfedd bu'r machlud heddi' - fel cyffur
Â'r awyr yn rhewi;
Eiliad melys brofiad, sbri'r
Aur Aran ac Eryri.

(Machlud a gwrthdroad anhygoel eto heno. Eryri, Carnedd y Filiast, Yr Arenig, Cadair Idris a'r Aran mewn aur.)

Niemöller
(20220109)

Daethant yn gyntaf am y Corniwnyddion;
Dywedais mo'r un gair
Am nad oeddwn yn Gomiwnydd.
Daethant wedyn am y Sosialwyr;
Dywedais mo'r un gair
Am nad oeddwn yn Sosialydd.
Daethant wedyn am y undebwyr llafur;
Dywedais mo'r un gair
Am nad oeddwn yn undebwr.
Daethant wedyn am yr Iddewon;
Dywedais mo'r un gair
Am nad oeddwn yn Iddew.
Yna daethant amdanaf i,
Ac nid oedd neb ar ôl i siarad drosof.

(Trosiad o "Daethant yn gyntaf" gan Martin Niemöller, ac greulondeb y Natsiaid, a gormes yn gyffredinol.)

Maddau
(20220108)

Hoffus sail metamorffis - Arall
Yw'n deall a'n dewis:
Awn o brawf, a thalu' bris
A phwyswn ar affesis.

(B. yn sôn am rym maddeuant y bore 'ma.)

TrumNantFach
(20220105)

Lledu mae'r colli hyder o gyraedd
Ag eira'n y pellter;
Ond i'r ffol mae nwydau'r ffer,
Hwn yw hin Cwmpenaner.

(Parcio yng Nghwmpenaner wrth yr hen ysgol, cerdded dwy fferm Nant Fach lan i'r Drum. Golygfeydd bendigedig. Y bwriad oedd cyraedd Carnedd Y Filiast, ond gormod o eira. Cyngor y ffermwr oedd dechrau o fferm Blaen-Y-Cwm y tro nesaf, i osgoi gwaethaf y grug trwchus a'r corysdd.)

Myfyr
(20220104)

Nef yw oriau cyfaredd - dyma siol,
Dyma gol ymgeledd;
Taren Cwm Alwen a hedd
Lle uwch, Hafodty Llechwedd.

(Cerdded yddoe o Lanfihangel Glyn Myfyr i Bentre Llyn Cymer ar hyd yr afon Alwen, a dychwyeld dros y mynydd, heibio i HLL.)

Cefni
(20220104)

Hin y cyser yn cosi - a chwythad
Gwaith taeniad y toni
Bywiog, llachrog wyneb lli'r
Lle unig, hafn, Llyn Cefni.

(Cerdded 'da J, K a D o gylch Llyn Cefni heddiw.)

"Animal"
(20220103)

Ar allor dan y gorail mae epil
Y Muppets yn adail:
Darlun hurtyn heb ei ail,
Yw'r nefyn i'r anifail.

(Peswch drwy'r nos a chysgu yng ngwely bach T., a phoster anferth o'r dyn ei hun yn edrych i lawr arna i.)

CerIDerfynauDyHiraeth
(20220102)

Sieryd Duw â phob un ohonom wrth offen ein creu, a chyd-gerdda'n dawl â ni allan o'r nos.
Dyma'r sibrydion y clywn:
Tydi, anfonwyd allan y tu hwnt i'th gof, cer i derfynau dy hiraeth. Ymgorffora fi. Enyna fel fflam, â chysgodion mawr y cafsymud ynddynt.
Gad i bopeth ddigwydd i ti: pryderthwch ac arswyd. Dalia ati. Nid oes teimlad sy'n derfynol. Paid â gadael i'th hun fy ngholli.
Gerllaw mae'r wlad a elwir bywyd. Adweini hi wrth ei difrifoldeb.
Rho im' dy law.

(Rainer Maria Rilke, Llyfr Oriau, l 59. Cyfieithwyd o'r cyfieithiad Saesneg gan Joanna Macy.)

Calan
(20220102)

Modd heulwen i'n meddyliau - ac heulwen
Calan i'n calonau;
Awyr clir y gwir o'r gau
Ym moliant di-gymylau.

(B. yn dyfynu Nantlais "di-gymylau" a meddwl.)

NosGalan
(20220101)

Teced rhagdybiaeth fedrus - her adio
Amrediad gofalus;
Odrwydd newid blwydd yw'n blys
Hyd oriau hwyl "Hyderus"!

(Aros tan haner nos yn chwarae "Hyderus", sy'n wych!)